

Holy Bible

Aionian Edition®

**Kisin Kiraan Kitabuna
Yalunka Bible
Gospel Primer**

Table of Contents

- Preface
- Genesis 1-4
- John 1-21
- Revelation 19-22
- 66 Verses
- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- History
- Destiny
- Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. The Aionian Bible invites you to review popular Christian understanding. Is it possible that the most well-known verse in the Bible is mistranslated, John 3:16? Are the destinies of Heaven and Hell really the whole story? And are misunderstandings of this magnitude even possible? First, know that the Aionian Bible does not abandon Christian heritage. We have much to learn from godly people throughout all ages. Yet, this booklet is a new primer to the truly good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®

Kisin Kiraan Kitabuna

Yalunka Bible

Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 7/9/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Pioneer Bible Translators, 2012

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/30/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

Jalonke at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra.

A mən yi silanfanna tee daxin lu menni naxan a firifirima na longonni
kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

Genesis 3:24

Dunuja Fələna

1 A fəloni, Ala yi kore xənna nun bəxə xənna da. **2** Dunuja mi yi yitənxı nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni ma. **3** Ala yi a fala, a naxa, “Kənənna xa mini.” **4** Ala yi a mato, na kənənna fanxi. Ala yi kənənna nun dimini taxun. **5** Ala yi kenənna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kəəna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə singen findi naninna ra bəxə igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin. **8** Ala yi naninni ito xili sa “kore xənna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə firinden nan na ra. **9** Ala yi a fala, a naxa, “Bəxə igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin. **10** Ala yi na xaren xili sa “boxona.” A yi na bəxə igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi. **11** Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bəxən ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, bənən kedenni. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a solima nən birin nun a bənənna.” A liga na kii nin. **12** Ala yi sansiin birin nasoli bəxən fari. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bənənna. Ala yi a mato, na fanxi. **13** Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə saxanden nan na ra. **14** Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kəəen taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, jee yo jee a kolonma yanban seene sabun nan na. **15** E xa dege koren ma, e boxoni yalan.” A liga na kii nin. **16** Ala yi naiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kəəen yamarin naba. A yi sarene fan nafala. **17** Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bəxəni yalan, **18** e yi yanyin nun kəəen yamarin naba, e yi dimin nun kənənni taxun. Ala yi a mato, a fanxi. **19** Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə naaninden nan na ra. **20** Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimasha niimaseene ra. Xəline xa tugan kore.” **21** Ala yi yəxə xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bənən kedenni. A yi

xəline fan da, naxan yo naxan bənən keden. Ala yi a mato, a fanxi. **22** Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ə xa wuya, ə yi yiriwa alogo yəxəne xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.” **23** Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra. **24** Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e yi kenənna.” A liga na kii nin. **25** Ala yi burunna “kəəna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə singen subene da naxan yo naxan bənən keden. A yi nan na ra. **26** Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xuruseene da naxan yo naxan bənən keden. A yi xənna.” **27** Ala yi a mato, a fanxi. **28** Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yetə misaala ra en xənna.” **29** Ala yi a mato, a fanxi. **30** Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin fi e ma balon na. **31** Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi. **32** Ala yi a fala, a naxa, “Mən kəəen taxun feen na. Waxatin birin kolonma xənla. **33** Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e na xənla. **34** Ala yi a fala, a naxa, “Ə wuya ayi, ə yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. Ə senben sətə bəxən nun yəxəne nun xəline nun bubuseene xun na.” **35** Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin. **36** Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2 Kore xənna nun bəxə xənna daxi na kiini e nun e kui seen birin. **2** Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu. **3** Ala yi barakan sa na ləxə soloferedeni fe yi, a xi findi ləxə sarijanxin na bayo a matabuxi na ləxon nin. A wanla kamalixi na ləxon nin. **4** Kore xənna nun bəxə xənna taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi. Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi, **5** soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan boxən nawalima. **6** Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun. **7** Marigina Alatala yi adaman nafala bəndən na. Na xanbi

ra, a yi niin fe a jœni, adaman yi findi dajoxon jaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi na. **8** Na xanbi Marigina Alatala yi nako fajin yagima na ra.

nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dœxø menni. **9** Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli menni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a fajin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fajin nun fe jaxin kolon wudina. **10** Xuden yi mini Eden nakoni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra. **11** Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bœxon birin ma, xœmaan denaxan yi. **12** Na xœmaan fan. Wudi igen xiri jaxumen fan na, e nun gœme tofajin naxan xili onixin. **13** Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bœxon birin ma. **14** Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bœxon ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati. **15** Marigina Alatala yi adaman dœxø Eden nakoni nen alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan. **16** Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nœ wudini itoe bogin birin donje naxan Eden nakoni, **17** koni i nama fe fajin nun fe jaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nen.” **18** Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xœmen xa lu be a kedenna. N na a mali muxu fajin dama nen a xa.” **19** Burunna subene birin e nun xoline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi benden na, a yi e xali adaman fœma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra. **20** A yi xuruseene birin nun xoline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin sotø singen. **21** Marigina Alatala yi xixonla radangu a ma. A yi a raxi ki fajni. A to xi, Marigina Alatala yi a jœnsen xori keden ba. A yi na ragali. **22** Na xanbi, na jœnsen xonna naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jaxanla ra, a yi fa a ra adama xon. **23** Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xonna nan na. A mœn fataxi n fatin nin. A xinla falama nen ‘jaxanla,’ bayo a minixi xœmeni nen.” **24** Nanara, xœmena a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bende kedenna ra. **25** Xœmen nun a

3 Sajin nan yi kota Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi jaxanla maxœdin, a naxa, “Nondin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakoni, e nama e bogin don?” **2** Naxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakoni, nxu nœ e bogin donje nen, **3** koni wudin naxan Eden nakon tagiyani, nxu mi nœ na bogin donje, nxu mi nœ nxu yiin dinje a ra. Xa na ligi nxu faxama nen.” **4** Sajin yi a fala jaxanla xa, a naxa, “En-en de! I mi faxama. **5** Ala a kolon, i na a don, i yœen nabima nen. I fama fe fajin nun fe jaxin kolondeni nen alo Ala yetena.” **6** Naxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan doneen na, a fan xaxili sotø seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xœmen yii, naxan yi a fœma. A fan yi a don. **7** Na waxatini e yœen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xœde dœne gira, e yi e dœge dugin na. **8** Na xanbi ra, xœmen nun a jaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin me nakoni jinbarideen foye fajini. E yi e luxun wudine tagi. **9** Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minen yi?” **10** Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin me Eden nakoni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.” **11** Ala yi a maxœdin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?” **12** Adaman yi a yabi, a naxa, “Na jaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.” **13** Na xanbi, Marigina Alatala yi jaxanla maxœdin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sajin nan n mayendenxi han n na a don.” **14** Awa, Marigina Alatala yi a fala sajin xa, a naxa, “I to bata ito ligi, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuii xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuja yi gidini. **15** N bata yaxuyaan neso i tan nun jaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na jaxanla diina i xunni wuruma nen, i fan yi a sanna maxœlo.” **16** Ala yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I fan, i tœrœma nen i ya dii barideni. Na tœrœn gboma ayi nen. I

birama nən i ya xəmən fəxə ra. A i yamarima yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyən Habila nən.” **17** Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata minən yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. bira i ya jaxanla fəxə ra. I bata na wudin bogin N tan nan n xunyən kantan muxun na ba?” don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, **18** Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli a i nama na don. Iki n bata bəxən danga i ya mati. I xunyən wunla n gbelegbelema bəxəni. fe ra. I tərəmə nən balo sətədeni i ya dunuña **11** N bata i danga bayo i bata i xunyən faxa. N yi gidini. **19** N jianle nun tansinne raminima na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyən wunla nən bəxən ma, koni i baloma siseene nan xən dənaxan yi. **12** I na bəxən nawali, i mi balon xəen ma. **19** I balon sətəmə i kuye wolonna nin sətəmə. I findima sigatiin nan na.” **13** Kayini yi han i xətemə bəxəni waxatın naxan yi, bayo a fala Alatala xa, a naxa, “Na həkən goronna i kelixi na bəxən nin. Bəndən ni i ra, i mən gbo n tan xun ma. **14** Xa i bata n kedi to, n mi i xətemə na bəndən nin.” **20** Adaman yi a jaxanla toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin naxan sa n toma, a n faxama nən.” **15** Alatala nga nan na. **21** Marigina Alatala yi dugin kidi yi a yabi, a naxa, “En-ən, xa muxu yo i faxa, n daxina nde dege Adama nun a jaxanla xa. A yi na i gbeen jəxəmə nən dəxəpə ma soloferə.” na ragodo e ma. **22** Marigina Alatala yi a fala, Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa a naxa, “Adaman bata findi alo en tan, bayo a naxan sa a to, a nama a faxa. **16** Awa, Kayini bata fe fəjin nun fe jaxin kolon. A mi daxa a yi a makuya Alatala ra. A sa dəxə Nodi bəxəni xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi Eden nakən sogetede binna ra. **17** Kayini yi a faxama nun.” **23** Marigina Alatala yi e ramini jaxanla kolon jaxanla ra. A jaxanla yi fudikan. Eden nakəni, a e xa sa bəxən nawali e fətaxi A yi diin sətə naxan xili Xənəki. Kayini yi taan naxan na. **24** A to Adama kedi, Ala yi maleka ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma. **18** gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A Xənəki nan Yiradi sətə. Yiradi yi Mehuyayeli mən yi silanfanna təe daxin lu mənni naxan a sətə. Mehuyayeli yi Metusayeli sətə. Metusayeli firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma yi Lameki sətə. **19** Lameki yi jaxalan firin tongo. siga siimaya wudin yireni.

4 Adama yi Nmahawa kolon jaxanla ra.

Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xəmən sətə feen na.” **2** Na xənbi, Nmahawa yi Kayini raburunna sətə dii xəməna, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xəe biin nan yi a ra. **3** Na waxatın to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa. **4** Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu, **5** koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu. Awa, Kayini yi xolo. A yetagin yi masara. **6** Na xənbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yetagin masaraxi? **7** Xa i fe fəjin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe jaxin liga, yulubina i ya dəen na, a i mamelenma. I kata, i yi a no.” **8** Kayini yi a fala a xunyən xa, a naxa, “En siga xəen ma.” E to so xəen ma, Kayini yi a xunyən Habila suxu. A yi a faxa. **9** Na xənbi Alatala

Yesu naxa, "N Fafe, e mafelu, amasətə e naxan ligama e mi na kolon."

Awa, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

Luke 23:34

Yoni

1 Dunuja fələni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fəma. Falan nan mən yi Ala ra. 2 A yi Ala fəma a fələni. 3 Ala seen birin daxi a tan nan xən ma. Ala mi sese daxi a tan xənbi. 4 Nii rakisin yi a tan nin. Na nii rakisin yi findi kənənna ra adamadiine xa. 5 Kənənna yi mini dimini, koni dimin mi a nə. 6 Ala yi muxuna nde xə naxan yi xili Yoni. 7 Na yi fa, a findi kənənna seren na, alogo muxun birin xa dənkəleya a tan xən. 8 Kənənna mi yi a tan na, koni a fa nən, alogo a xa fa kənənna sereyaan ba. 9 Kənənna yetəen nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuja muxune birin makenəndeni. 10 Alaa Falan yi dunuja yi. Dunuja da a tan nan na, koni dunuja muxune mi a kolon. 11 A fa nən a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu. 12 Koni naxanye a rasuxu e dənkəleya a xinli, a senben fi nən ne ma e findi Alaa diine ra. 13 E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xən ma hanma fati bəndəna hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na. 14 Alaa Falan yi findi fati bəndən na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xəmə kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun jəndin na. 15 Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, "N na a tan nan ma fe fala, n naxa, 'A fama n xənbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa da, a tan yi na.'" 16 En birin bata barakan soto barakan fari a hinan kamalixin xən ma. 17 Amasoto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xən ma, koni hinanna nun jəndin faxi Yesu nan xən ma, Alaa Muxu Sugandixina. 18 Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xəmə keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fəma, na nan bata Ala yita en na. 19 Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xə a ma a maxədindeni keli Yerusalem taani, e naxa, "Nde i tan na?" 20 Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na." 21 E yi a maxədin, e naxa, "Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?" Yoni yi e yabi, a naxa, "En-ən, nən mi n tan na." E mon yi a maxədin, e naxa, "Nabiin nan i tan na ba?" A yi e yabi, a naxa, "En-ən, na mi n tan na." 22 E yi a fala, e naxa, i yətə a fe yi?" 23 Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xən, a naxa, "N tan na a ra naxan a xuini tema tombonni, n naxa, 'E kira tinxinxin nafala Marigın xa.'" 24 Farisi muxun naxanye yi xəxi Yoni ma, 25 ne yi a maxədin, e naxa, "Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sarijan feen na?" 26 Yoni yi e yabi, a naxa, "N tan marafuu tima igen nin, koni muxuna nde e tagi e mi naxan kolon. 27 A fama nən n xənbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra." 28 Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yuruden baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni dənəxan yi. 29 Na xətən bode, Yoni yi Yesu to fe a fəma, a naxa, "Alaa Yəxəx Diin nan ito ra, naxan dunuja birin yulubin bama. 30 N yi ito nan ma fe falama, n naxa, 'Muxuna nde fama n xənbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa bari, a tan yi na.' 31 N tan mi yi a kolon nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita Isirayila yamaan na." 32 Yoni mən yi sereyani ito ba, a naxa, "N bata Alaa Nii Sarıjanxin to gode a ma ganba sawurani, a yi lu a ma. 33 N mi yi a kolon nun, koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n xa nən, a naxa, 'I na Alaa Nii Sarıjanxin to gode naxan ma, a tan nan marafuu tima Nii Sarıjanxin na.' 34 N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xəməna a tan nan na." 35 Na xətən bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun, 36 a yi Yesu to dangue, a naxa, "Alaa Yəxəx Diin nan ito ral!" 37 A xarandii firinna yi a xuiin me, e siga Yesu foxo ra. 38 Yesu yi a yee raxete, a yi e to biraxi a foxo ra, a yi e maxədin, a naxa, "E nanse fenma?" E yi a yabi, e naxa, "Rabi, i yigiyaxi minen?" Rabi bunna nən fa fala, "Karamox." 39 A yi e yabi, a naxa, "E fa a mato." Se din waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E nənbari raso a fəma. 40 Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin me e bira Yesu foxo ra, na keden yi xili nən Andire, Simən Piyəri xunyəna. 41 Andire "Nabiin nan i tan na ba?" A yi e yabi, a naxa, yi a tada Simən fen keden na, a yi a fala a xa, "En-ən, na mi n tan na." 42 E yi a fala, e naxa, a naxa, "Nxu bata Mesiya to." Mesiya bunna

nen fa fala, "Alaa Muxu Sugandixina." **42** Na xa. **9** Naxalandi ti sumunna kuntigin yi igen xanbi ra, a fa Simōn na Yesu fēma. Yesu yi a mato, a bata maxete manpaan na, koni a mi yi a mato, a naxa, "Simōn nan i tan na, Yoni a dii keliden kolon. Anu, walikeen naxanye igen sege, xemena. I xili bama nen sōnon, Sifasi." Xinli ito ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi jaxalandi nun Piyeri, xili kedenna nan e ra. **43** Na xotōn kanna xili, **10** a yi a fala a xa, a naxa, "Manpa bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile yamanani. fapin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, "Bira n manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i foxo ra!" **44** Filipi yi kelixi Betasada taan nin yi nde gbete ramini naxan mi fan naxi ra. Koni i alo Andire nun Piyeri. **45** Filipi yi Nataniyeli to, bata manpa fajin namara han iki!" **11** Yesu a a yi a fala a xa, a naxa, "Musa muxun naxan kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana ma fe sebe Sariya Kitabun kui e nun nabine fan taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a naxan ma fe sebe, nxu bata a to, Yusufu a dii xarandiine ra, ne yi la a ra. **12** Na xanbi ra, Yesu xemena Yesu, Nasareti kaana." **46** Nataniyeli yi nun a nga nun a xunyene nun a xarandiine a maxodin, a naxa, "Se fajin noe kele Nasareti yi siga Kap'erunan yi, e yi sa xi dando ti na. ba?" Filipi yi a yabi, a naxa, "Fa a mato." **47** **13** Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a Tiin Dangu Loxon Sanla yi rabama waxatin naxa, "Isirayila kaan yeteen nan ito ra! Yanfa naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalen taani. **14** mi naxan ma fe yi!" **48** Nataniyeli yi a maxodin, A yi muxune li Ala Batu Banxin tandem ma, e a naxa, "I n kolonxi di?" Yesu yi a yabi a naxa, jingene nun yexene nun ganbane matima na. "N ni i toxi nen, i xode binla bun ma waxatin Gbeti masarana ndee fan yi doxi na nun. **15** naxan yi benun Filipi xa i xili." **49** Nataniyeli yi Nayi, a yi fosonna rafala, a yi e birin kedi Ala a yabi, a naxa, "Karamoxo, Alaa Dii Xemen nan i Batu Banxini, jingene nun yexene, a yi gbeti tan na! Isirayila Mangan nan i tan na!" **50** Yesu masarane gbeti gbananne raxuya ayi boxoni, yi a fala, a naxa, "N to a falaxi i xa, n naxa, 'n a yi e tabanle rafelen. **16** Muxun naxanye yi bata yi i to xode binla bun ma,' i denkelyaxi n ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, "E itoe ma na nan na ba? I feene toma nen naxanye birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi gbo na xa!" **51** A yi a fala e xa, a naxa, "N xa sare soden na!" **17** Naxan sebexi Kitabuni, na jondin fala ε xa, ε ariyanna deen nabixin toma feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, "I ya nen, ε yi Ala malekane to, e tema, e godoma banxina fe xaminna n na han a n gamma alo Muxuna Dii Xemen xon ma!"

2 Soge firin danguxina, e siga jaxalandi tideni

Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun. **2** E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na jaxalandi tiini. **3** Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, "Manpaan bata jan e yi." **4** Yesu yi a yabi, a naxa, "N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen." **5** Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, "A na naxan fala ε xa, ε na ligi." **6** Awa, ige fejne sennin yi doxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasarijian ige sa seen na, litiri ye kemē nan yi sama e keden kedenna birin kui. **7** Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, "E ige fejne itoe rafe igen na." E yi e rafe igen na pen! **8** Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, "E igena nde sege, ε siga a ra jaxalandi ti sumunna kuntigin fēma." E yi siga a ra a teena!" **18** Yahudiyane yi a maxodin, e naxa, "I noe taxamasenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?" **19** Yesu yi e yabi, a naxa, "E Alaa banxini ito kala, n mon a tiye sage saxanna bun." **20** Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "Ala Batu Banxini ito tixi nee tongue naanin e nun nee sennin nan bun ma. I tan noe na tiye sage saxanna bun?" **21** Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yeteen fati benden nan yi na ra. **22** Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine. **23** Yesu yi Yerusalen taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkelya a ma. **24** Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon. **25** A mako mi

yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yeteen yi adamadiin kui feene kolon.

3 Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodem, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra. **2** Na yi fa Yesu fema koeen na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo, nxu a kolon a karamoxon nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi noe ne lige xa Ala mi a xon ma.” **3** Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jondin fala i xa, xa muxun mon mi xete, a bari a nenen na, a mi noe Alaa Mangayaan toe.” **4** Nikodem yi a maxodin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mon noe bare di? A mi noe xete a nga fatini, a mon yi a bari!” **5** Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jondin fala i xa, muxu yo mi noe soe Alaa Mangayani fo a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na. **6** Naxan barixi fati bendeni, fati benden nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra. **7** I nama kabé bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fo e mon xa xete, e bari a nenen na.’ **8** Foyen fama yiren nin denaxan na a kenén, i yi a xuiin me, koni i mi a keliden kolon, i mon mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.” **9** Nikodem yi a maxodin, a naxa, “Na ligan di nayi?” **10** Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamoxon nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba? **11** N xa jondin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, e mi nxo sereya falan suxi. **12** Nba, xa n dunuja feene fala e xa, e mi la ne ra. N na kore xonna feene fala e xa, e lama ne ra di? **13** Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fo naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xemena.” **14** “Musa sajini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fo n tan Muxuna Dii Xemena fan xa yite na kii nin **15** alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sot. (aiōnios g166) **16** Amasoto Ala bata dunuja xanu han a bata a Dii Xem keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fo a habadan nii rakisin sot. (aiōnios g166) **17** Bayo Ala mi a Dii Xemena nafaxi dunuja yi alogo a xa dunuja muxune yalagi, koni alogo dunuja muxune xa kisi a xon ma.” **18** “Naxan yo na denkeleya a ma,

na kanna mi fa yalagin sonon. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xem keden peen ma. **19** E yalagima ito nan na: Kenenna bata fa dunuja yi koni dimin nan nafan adamadiine ma dangu kenenra, amasoto e kewanle mi fan. **20** Naxan yo fe jaxin ligama, kenenna mi rafan na ma. Na mi minin kenenma, alogo a sonna nama mini kenenma. **21** Koni naxan fe tinixin ligama, na fama nen kenenma, alogo yamaan xa a yigbe a walima Ala sagoon nin.” **22** Na xarbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fema. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na. **23** Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan dexon ma, amasoto ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sige menni e rafudeni. **24** Yoni munma yi sa kasoon na singen. **25** Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi folo lan marasarajan feen ma. **26** E yi siga Yoni fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, i xaxili luxi a xon ma ba, e nun naxan yi Yuruden kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fema!” **27** Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sotoma fo Ala na naxan fi a ma. **28** E tan yeteen nan n seren na, a n na a fala nen, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xeraan nan tun n tan na a yee ra.’ **29** Naxalandi kanna nan gbee naxanla ra. Koni a xoyin naxan tixi a fema, na tuli matixi a ra. A na a xuiin me waxatin naxan yi, a sewama nen. N ma sewan na kii nin, a defexi. **30** Fo a tan xa yite nen, n tan yi magodo.” **31** “Naxan kelixi kore xonna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuja yi, dunuja gbeen nan na ra. Na dunuja feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na. **32** A naxan toxi, a a me, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi. **33** Naxan na a falan suxi, na bata a mayita a Ala nan tinxin. **34** Ala naxan xexi, na Alaa falan nan tima amasoto Alaa Nii Sarijanxini firma a ma nen dan mi naxan na! **35** Fafe Alaa Dii Xemena nafan a ma. A bata feen birin taxu a ra. **36** Naxan na denkeleya a Dii Xemena ma, na habadan nii rakisin sotoma nen. Naxan mi

laxi a Dii Xemēn na, na mi nii rakisin sōtē, bayo
Alaa xlōn luma nēn a fari!” (aiōnios g166)

4 Farisi muxune yi a me fa fala Yesu yi xarandiine sōtōma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni. **2** Anu, Yesu yētēen mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma. **3** Yesu to muxune falane mē, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani. **4** A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani. **5** A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xēen na Yaxuba naxan so a dii xemēn Yusufu yii. **6** Yaxubaa xōjinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi dōxō na xōjinna de ra yanyin na. **7** Samariya kaa jaxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.” **8** A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni. **9** Samariya kaa jaxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyan nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nanfera?” Amasoto Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma. **10** Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nēn nun, a yi siimaya igen fi i ma.” **11** Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen sotōn minen yi? **12** Nxu benba Yaxuba nan xōjinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a kuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?” **13** Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xōnla a suxuma nēn mōn, **14** koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xōnla mi fa a suxuma sōnōn. Amasoto n ni igen naxan fima a ma, na luma nēn a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin sōtō.” (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, na igen fi n ma alogo min xōnla nama fa n suxu sōnōn, n mōn yi fa ige badeni be.” **16** Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Sa i ya xemēn xili, ε fa be.” **17** Naxanla yi a yabi, a naxa, “Xemēn mi n yii.” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata jōndin fala fa fala xemē mi i yii. **18** Koni i bata yi dōxō xemē suulun xōn ma nun. I naxan yii iki, i ya xemēn yētēen mi na ra. I bata jōndin fala n xa.” **19** Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin

nan i tan na. **20** Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni ε tan Yahudiyane naxa, a lan nēn, en xa Ala batu Yerusalen nin.” **21** Yesu yi a fala jaxanla xa, a naxa, “La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batuden'i geyani ito fari, e mōn mi a batue Yerusalen taan fan yi. **22** ε tan Samariya kaane, ε naxan batuma, ε mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasōtō kisi feen fataxi Yahudiyane nan na. **23** Koni waxatina nde fama, a yētēen bata a li, Ala batu muxu kendēne fama Fafe Ala batuden'i niin nun jōndini nēn yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu. **24** Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun jōndin yatin nin.” **25** Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N na a kolon fa fala Mesiya fama nēn, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yēbama nxu xa nēn.” **26** Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra.” **27** Na waxatin yeteni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabé amasōtō e bata a li falan tiye jaxanla xa. Koni e sese mi jaxanla maxōdin fa fala, “I waxy nanse xōn?” E mi Yesu fan maxōdin fa fala, “I nanse falama jaxanla xa?” **28** Nba, naxanla yi ige ba fēnēn lu na, a xētē taani. A sa a fala yamaan xa, **29** a naxa, “ε fa xemēna nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?” **30** Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fēma. **31** Xarandiine yi Yesu mafanma na waxatini, e naxa, “Karamōxō, donseen don!” **32** Koni a yi e yabi, a naxa, “Donsena n yii, ε mi naxan kolon.” **33** Nayi, xarandiine yi e bode maxōdin fōlō, e naxa, “Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?” **34** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma donseen nan n xē muxun sagoon wanla keen na han wanla yi kamali. **35** ε a falama nēn, ε naxa, ‘Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,’ koni n xa a fala ε xa, ε yēn nakeli, ε xēne mato. Maala bata mō, malo xaba waxatin bata a li. **36** Malo xabane bata fōlō e saranna sōtē. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisin sōtōma nēn. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nēn e bode xōn ma. (aiōnios

g166 37 Na kui, jøndin nan sandani ito ra, naxan firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli a falaxi, a naxa, ‘Muxuna nde maala bima, gbëte Yudaya yamanani siga Galile yamanani. yi a xaba.’ 38 N bata ε xe, ε sa maala xaba, ε mi naxan walixi. Muxu gbëteye nan a walixi. Ε tan yi tōnō sōtē e wanli.” 39 Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi dënkeleya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, “N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa.” 40 Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fēma, e yi a mafan, a xa lu e fēma. Yesu yi lu e fēma xii firin. 41 Muxu wuyaxi gbëteye yi dënkeleya Yesu ma a falane fe ra. 42 Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, “Nxu bata dënkeleya iki koni nxu mi dënkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin mē. Nxu bata a kolon yati fa fala dunujia muxune rakisimaan nan a tan na.” 43 Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani. 44 Yesu yētēen bata yi a fala e xa nun, a naxa, “Nabiin mi binyen sōtē a yētēna yamanani.” 45 A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki fajni, amasōtō e fan bata yi a fe ligaxine to Yerusalēn taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla waxatini. Bayo e fan yi na nun. 46 Nayi, Yesu mōn yi xētē Kana taani Galile yamanani, a igen maxētē manpaan na dēnaxan yi. Mangana kuntigina nde yi mēnni naxan ma dii xēmēn yi furaxi Kaperunan yi. 47 A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fēma, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xēmēn yalan. Amasōtō a faxamatōn nan yi fa a ra. 48 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Ε tan tondixi dënkeleye fo ε na taxamasenne nun kabanako feene to.” 49 Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxa.” 50 Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xēmēn mi faxama.” Xēmen yi la Yesu a falan na, a siga. 51 A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikēne ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mon a nii ra. 52 A yi e maxōdin a dii xēmēn fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.” 53 Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xēmēn mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi dënkeleya Yesu ma. 54 Kabanako feen

firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5 Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalēn taani Yahudiyane sanla nde a fe ra. 2 Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalēn taan yēxēēne so deen dexōn, a xili “Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

3 Furetō wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutōne nun sankalatōne nun lebutterne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma 4 amasōtō malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetōn naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nēn, a na findi a sifa yo ra. 5 Xēmena nde yi na nun naxan yi furaxi j̄ee tongue saxan e nun solomasēxē. 6 Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xēmen bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxy a xōn ma, i xa kendēya ba?” 7 Furetōn yi a yabi, a naxa, “N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbëte singe nan godoma n yēe ra.” 8 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.” 9 Xēmen yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga. Matabu Loxon nan yi a ra. 10 Na ma, xēmen naxan kendēyaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Loxoni.” 11 A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nakendēyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.” 12 E yi a maxōdin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?” 13 Koni xēmen naxan yi kendēyaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi lō ayi yamaan ye. 14 Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata kendēya. Fata yulubin ma alogo fe gbëtēn nama i sōtē naxan naxu dangu ito ra.” 15 Xēmen yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendēyaxi. 16 Nayi, e yi Yesu fen yēgen na, bayo a bata yi na liga Matabu Loxoni. 17 Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nēn, n fan xa wali.” 18 Na ma, Yahudiyane kuntigine mōn yi e yixōdōxō ferēn fēdeni Yesu faxa xinla ma. Amasōtō a mi yi Matabu Loxon

sariyan xan gbansan kalama, koni a mōn yi a waxatidi bun. **36** Koni sereyana n yii naxan gbo falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n Ala keden. **19** Namara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N yii n xa e rakamali, ne a yitama nēn a n Fafe xa jōndin fala ε xa. Fafana a Dii Xēmen mi fefe nan n xēxi. **37** Fafe Ala naxan n xēxi, na fan lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N bata seren ba n xa. Ε munma a xuiin me, ε mōn Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xēmen fan na munma a yetagin to mume! **38** A falan mi ε tan nan ligama. **20** Bayo a Dii Xēmen nafan a ma, kui, amasōtō ε mi denkēleyaxi a xeraan ma. **39** a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. **40** Hali na, ε mi tinxi fe n tan ma, ε nii rakisin nii rakisin fi e ma, a Dii Xēmen fan nii rakisin sōtō.” **41** “N mako mi adamadiine binyen ma. **42** fima a waxən muxune ma na kii nin. **22** Fafe Ala Koni n na ε tan kolon. Alaa xanuntenyaan mi ε mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu bōjeni. **43** N bata fa n Fafe Ala xinli koni ε mi n makitin birin taxu a Dii Xēmen na, **23** alogo nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, ε na tan muxun birin xa a Dii Xēmen binya, alo Fafe Ala nasuxuma nen. **44** A rafan ε ma, ε xa binyen binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xēmen sōtō ε bode ra koni ε mi kataxi ε yi binyen sōtō binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xēxi.” **24** **45** Ala keden peen yii. Ε denkēleyama na yi di? **46** Koni ε nama ε miri fa fala n na ε magima n Fafe xa nēn. Musa nan ε magima, ε yigi saxi naxan yi. **47** Xa ε yi laxi Musa ra nun, ε yi lama n tan fan na nēn nun amasōtō a bata n ma fe sebē. **48** Koni xa ε mi laxi a fe sebexine ra, ε lama n ma falan na di nayi?”

namēma nēn. Naxanye na a me, ne nii rakisin sōtōma nēn. **26** Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xēmen ma na kiini. **27** A bata kiti saan senben fi a Dii Xēmen ma, amasōtō Muxuna Dii Xēmen na a ra. **28** Ε nama kabe ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namēma nēn, **29** ε yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fajin ligaxi, ne kelima nēn, e nii rakisin sōtō. Naxanye fe jaxin ligaxi, ne fan kelima nēn, e yalagi. **30** N mi nōe fefe lige n yete ra. N kitin sama nēn alo n na mema kii naxan yi. N ma kitin mōn tinxin bayo n mi n yete sagoon ligama, koni fō n xe muxun sagona.” **31** “Xa n tan nan n yete sereyaan bama, ε mi na yatēma jōndin na. **32** Koni muxu gbete na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, jōndin nan na ra. **33** Ε bata xerane rafa Yoni ma, a seren ba jōndini. **34** N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nēn alogo ε xa kisi. **35** Yoni luxi nēn alo lenpu degena ε tagi, a findi kenenna ra ε xa. Ε bata tin sewe a kenenna ra

6 Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mōn xili Tiberiyadi Darana. **2** Yama gbeen yi biraxi a foxō ra amasōtō e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetone iyalyanma. **3** Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dōxō na. **4** Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Loxōn Sanla bata yi maso. **5** Yesu yi a yeen nasiga, a yama gbeen to fe a fema. A yi a fala Filipi xa, a naxa, “En donseen sarama minen yi muxuni itoe xa, e yi e dege?” **6** A na fala a xa nēn alogo a xa a kejaañ fesefese, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama. **7** Filipi yi a yabi, a naxa, “Hali en gbeti gbanan kēmē firin sara donseen na, birin mi ndedi sōtō!” **8** Yesu a xarandiina nde Simōn Piyeri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa, **9** “Banxulanna nde be buru xun suulun nun yexē firin a yii. Koni na nanse lige muxuni itoe birin na?” **10** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε yamaan nadōxō.” Nba, sexen yi menni han. Nai, muxune birin yi dōxō. Fayida xēmē wuli suulun nan jōxon yi e ye nun. **11** Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun

naxanye yi dɔxi na, a yi a taxun ne ra han e donseen don nən tonbonni naxan xili ‘Manna wasa! A yexen fan liga na kiini. **12** E birin to donsena’ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dungi naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’” dungi dɔnxene matongo. E nama sese yikala.” **32** Yesu naxa, “N xa jøndin fala ε xa. Musa xa **13** Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun mi burun so ε yii de sa keli kore, koni n Fafe firin nave buru xun suulunna dungi dungine ra, Ala nan buru kənden so ε yii, sa keli kore. **33** naxanye lu e dege xanbini. **14** Na muxune to a Amasotø Ala burun naxan firma ε ma, sa keli to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e kore, na nan nii rakisin fi dunuja muxune ma.” naxa, “Nabiin nan yati xemeni ito ra naxan yi **34** Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nvu kanna, lu lanma a fa dunuja yi.” **15** Yesu yi a kolon, a e yi na burun soe nxu yii tun.” **35** Yesu yi a fala e xa, fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu Nayi, a mon yi keli na, a kedenna yi siga geyaan yo fa n tan ma, kamen mi na suxe mume! Muxu fari. **16** Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo yo denkelya n tan ma, min xonla mi na suxe daraan de, **17** e te kunkin kui siga daraan kidima mume! **36** Koni n na a fala ε xa nən, a ε bata yi n Kaperunan binni. Kœ yi so, Yesu mi fa e fēma. to nun koni ε mi denkelya. **37** N Fafe Ala muxun **18** Foye gbeen yi fa, igen yi walanjé ayi kat! **19** naxanye fi n ma, ne fama nən n fēma. Naxan na Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun fa n fēma, n mi na kede mume! **38** Amasotø n hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a godoxi nen sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n masoe kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi xε muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a gaxu. **20** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama ra. **39** N xε muxun sagoon ni i ra: a bata muxun gaxu, n tan nan a ra.” **21** Xarandiine yi tin a so naxanye fi n ma, n nama ne sese ralo ayi, koni kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren. **22** fo n xa e rakeli sayani loxo dɔnxeni. **40** Amasotø Na xotøn bode yamaan naxan lu daraan de, ne **41** Yahudiyane yi Yesu mafala n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Xemen to, e denkelya a ma, n yi e rakeli sayani Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan loxo dɔnxeni, ne habadan nii rakisin sotøma gbansan siga. **23** Marigi Yesu barikan bira Ala **42** Na ma, e Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu naxa, “Yusufu a dii xemen Yesu xa mi ito ra ba? nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Nvu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di Yesu fendeni Kaperunan yi. **25** E Yesu to daraan nayi, a godoxi nen sa keli ariyanna yi?” **43** Yesu xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e yi e yabi, a naxa, “E ba n mafale ε bode tagi. **44** naxa, “Karamoxø, i faxi be waxatin mundun Muxu yo mi fe n fēma fo n Fafe Ala na naxan yi?” **26** Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jøndin fala mabandun, n xε muxuna. Awa, n na a rakelima ε xa, ε mi n fenma amasotø ε bata kabanako nen sayani loxo dɔnxeni. **45** Nabine bata a sebø, feene to, koni bayo ε bata burun don, ε lugo. e naxa, ‘Ala e birin xaranma nən.’ Naxan yo **27** E nama wali donsena fe ra naxan kalama, na n Fafe Ala xuiin name, a yi a xaranna suxu, fo naxan habadan nii rakisin firma ε ma n tan na fama nən n fēma. **46** Muxu yo munma Fafe Muxuna Dii Xemen naxan soma ε yii. Amasotø Ala to, fo naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.” (**aiōnios g166**) **28** E yi a maxödin, e naxa, “Nvu tan nanfe na denkelya, na bata habadan nii rakisin sotø. ligama alogo nxu yi Alaa wanle ke.” **29** Yesu yi e (**aiōnios g166**) **48** N tan nan nii rakisin balon na. yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a **49** E benbane burun don nen tonbonni, naxan xeraan na.” **30** E yi a yabi, e naxa, “I kabanako xili Manna donsena, koni e faxa nən. **50** Koni feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkelya na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, i ma? I nanfe ligama na yi? **31** Nvu benbane muxu yo na a don, na mi faxama. **51** N tan nan

nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sotoma nen habadan. N fati benden nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuya muxune birin xa nii rakisin sotø.” (aiōn g165) 52 Yahudiyane xoloxin yi e bode matandi folo, e naxa, “Xemeni ito nœ a fati benden fiye en ma di, en yi a don?” 53 a dii xemen Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jöndin fala e xa, xa e mi Muxuna Dii Xemen fati benden don, e yi a wunla min, nii rakisin mi luma e xa mume! 54 Muxu yo n fati benden don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nen sayani löxø dönxen. (aiōn g166)

55 Amasoto dōnse kenden nan n fati benden na. Min se kenden nan n wunla ra. 56 Naxan na n fati benden don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni. 57 Habadan Fafe, na nan n xexi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xon, na fan nii rakisin sotoma nen n barakani. 58 Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nen naxan xili Manna dōnsena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sotoma nen habadan.” (aiōn g165)

59 Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kaperunyan taani. 60 E to na me, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xödöxø de! Nde tinje a ma?” 61 Yesu yi a kolon a yete ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata e magaxu ba? 62 Xa e fa Muxuna Dii Xemen to te a kelideni go? 63 Alaa Nii Sarjnanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati benden na. N falan naxanye tixi e xa, niin nun nii rakisin nan ne ra. 64 Koni hali na, e tan ndee mi denkelyaxi.” Amasoto xabu a foløni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi denkelyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama. 65 A mon yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala e xa, n naxa, ‘Muxu yo mi nœ fe n fëma fo n Fafe Ala na naxan mali.’” 66 A xarandii wuyaxi yi xete a fôxø ra na waxatini, e mi fa siga a fôxø ra soron. 67 Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, e fan waxi xete feni ba?” 68 Simon Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fëma? Habadan nii rakisi falane i

tan nan yii. (aiōnios g166) 69 Nxu bata denkelyaya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sarjnanxin na.” 70 Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi e tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden e ye, se paxin nan na ra!” 71 A yi na falama Simón Isakariyoti a dii xemen Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

7 Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sige Yudaya yamanani amasoto Yahudiyen naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni. 2 Yahudiyane Bubu Kui Sanla bata yi maso. 3 Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nen i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to. 4 Muxun wanla naxan këma, a mi na luxunje xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yete yita dunuya birin na.” 5 Amasoto hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra. 6 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan e tan xa. 7 Dunuya mi nœ e tan najaxue. Koni a bata n tan najaxu, amasoto n bata a fala a a kewanle jaxu. 8 E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasoto n ma waxatin munma a li singen.” 9 A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani. 10 Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenen, a yi a yee raluxunjé ayi. 11 Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minen yi?” 12 Yamaan yi köyeköyenma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu fajin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-en, a yamaan mayendenma.” 13 Koni muxu yo mi falan ti kënnemi a fe ma, amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. 14 Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran folø. 15 Yahudiyane yi kabø kat! E yi a fala, e naxa, “Xemeni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.” 16 Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xe muxun nan ma. 17 Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nen, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma. 18 Muxun naxan a yete a fe falama, na binyen nan fenma a yete xa. Koni

naxan binyen fenma a xe muxun xa, na jøndin **36** A falani ito bunna di? Fa fala, ε n fenma nan falama, tinxitareya mi na kanni. **19** Musa nεn, koni ε mi n toe? Fa fala, n sigan denaxan xa mi Alaa sariyan so ε yii ba? Koni ε sese mi yi, ε mi sige menni?” **37** Sanla lõxõ dñxeni, sariyan suxi! Nanfera ε kataxi n faxa feen na?” sanla lõxõ gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a **20** Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yinnani i foõx̄ ra! naxa, “Xa min xõrla naxan ma, a xa fa n ma, Nde kataxi i tan faxa feen na?” **21** Yesu yi e a fa a min. **38** Naxan na dñkelya n tan ma, yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden siimaya igene minima nεn na kanni alo baana, liga, ε birin kabe nεn na ma. **22** Musa gaan tiin alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.” **39** Yesu yi yamarin so nεn ε yii. Nanara, ε e dñi xεmene Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye dugi soma Matabu Lõxõni. Anu, Musa xa mi a yi dñkelyama Yesu ma, ne yi a sõtoma nεn. Na fõlo koni xabu ε benbane. **23** Xa ε ε dñi xεmene waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasõto dugi soma Matabu Lõxõni, alogo Musaa sariyan Yesu munma yi keli a binyeni. **40** Muxuna ndee nama kala, ε xõlõma n tan ma nanfera, a n yi Yesu xuiin me yamaan ye, e naxa, “Nabi bata xεmen gbindin birin nakendeyä Matabu yeteñnan xεmeni ito ra yati!” **41** Nde gbeteye Lõxõni? **24** ε nama kitin bolon benun ε xa feen fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” fesefesε. ε kitin sa tinxinna nin.” **25** Yerusalen Koní nde gbeteye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xεmen minima Galile yamanani di? **42** Kitabun xa xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra? **26** A mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin mato, a falan tima kεnenni, e mi a mafalama! minima Dawuda bõnsõnna nin keli Betelemi Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu taani, Dawuda dõxõdena?” **43** Nanara, yaman Sugandixin nan ito ra? **27** Koní Alaa Muxu yi yitaxunxi a fe ra. **44** Ndee yi waxi a susu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo feni koni muxu yo mi a yiin din a ra. **45** Kantan mi a keliden kolonje. Koní en birin xεmeni ito muxune yi xεte saraxarali kuntigine nun Farisi keliden kolon.” **28** Yesu yi xaranna tima Ala muxune fema, naxanye e maxõdin, e naxa, Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a “Nanfera ε mi faxi Yesu ra?” **46** Kantan muxune naxa, “ε n kolon ba e nun n keliden yetena? N yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti mi faxi n yete ma. Naxan n xexi, jøndin nan singen alo xεmeni ito falan tima kii naxan yi.” na kanna ra. ε mi a tan kolon, **29** koni n tan a **47** Farisi muxune yi e maxõdin, e naxa, “A bata kolon, amasõto n kelixi a tan nan fema. A tan ε fan mayenden n je? **48** ε yaman kuntigina nan n xexi.” **30** Na xanbi ra, e kata a susu feen nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi na. Koní muxu yo mi a yiin din a ra, amasõto a a ra? **49** Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. waxatin munma yi a li singen. **31** Koní muxu Nanara, Ala dangana e foõx̄ ra!” **50** Nikodemí wuyaxi yi dñkelya a ma yaman ye, e naxa, naxan bata yi fa Yesu fema a fõlõni nun, na yi e “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, ye, a yi a fala e xa, a naxa, **51** “En ma sariyan a kabanako feene lige nεn naxanye gbo muxuni na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a ito gbeene xa ba?” **32** Farisi muxune yi yamanan xuiin me, en yi a kolon a naxan ligama?” **52** E yi koyekoyen xuiin me Yesu a fe ma. Saraxarali a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune Kitabun xaran. I a kolonma nεn nayi a nabiin rasiga a susuden. **33** Yesu naxa, “N na ε fema mi kele Galile yamanani mumel!” **53** Nayi, birin han waxatidi mon, na xanbi ra n siga n xe yi siga a konni.

muxun fema. **34** ε n fenma nεn, koni ε mi fa n toe sõnõn, amasõto n sigan denaxan yi, ε mi noε sige na yi.” **35** Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minen yi, en mi a toe denaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi denaxan yi, a yi Girekine xaran?

8 Yesu yi siga Oliwi geyaan fari. **2** Na xõton bode subaxani, a mon yi xεte Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fema, a dõxõ, a yi e xaran folo. **3** Sariya karamoxõne nun Farisi muxune yi jaxanla nde susu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi. **4** E yi a fala Yesu xa, e naxa,

“Karamoxo, nxu jaxanli ito suxi yalunyaan nan yi maxodinna ti, e naxa, “A waxi a yete faxa ligę. 5 Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama na naxalan sifan xa magolon gemen na han a denaxan yi, ε mi noe fe mənni?’” 23 Yesu yi faxa. Nba, i tan naxa a di?” 6 E yi na falama a a fala e xa, a naxa, “Dunuja gbeen nan ε tan bunba feen nan ma, alogo e xa a susu. Koni na, koni n tan kelixi kore xənna nan ma. ε Yesu yi a yigodo, a lu sebenla tiye a yii sonla ra tan fataxi dunuja ito nan na, koni n tan mi bəxən ma. 7 E yi tixi a dəxən ma na waxatini, e kelixi dunuja ito yi. 24 Nanara, n na a falaxi lu a maxodinnej. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e ε xa fa fala, ε faxama nen ε yulubine yi. Nba, xa, a naxa, “Naxan munma yulubin ligę tagi xa ε mi laxi a ra fa fala ‘N tan nan a ra, naxan singen, na singe xa gemen woli a ma.’” 8 A mən na yi, ε faxama nen ε yulubine yi yati!” 25 E yi a yigodo, a lu sebenla tiye bəxən ma. 9 E yi a maxodin, e naxa, “Nde i tan na?” Yesu yi ito me waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi e yabi, a naxa, “N naxan falama ε xa xabu a keden keden yeeñ ma fölə xəmə fonne ma. Yesu föloni, na nan n tan na. 26 Fala wuyaxi n xən ε kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi. kitideni, koni naxan n nafaxi, jəndin nan a tan 10 Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, na. N naxan mexi a ra, n na falama nen dunuja “Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i muxune xa.” 27 E mi yi a famuma fa fala a Fafe yalagi?” 11 A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu Ala nan ma fe falama e xa. 28 Nanara, Yesu yi a yo.” Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. fala e xa, a naxa, “Ε na Muxuna Dii Xəməni te Siga, koni i nama fa yulubin ligę sənən.” 12 Yesu waxatin naxan yi, ε a kolonma nen na yi fa fala mən yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunuja ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ ε a kolonma nen kənənna ra. Naxan na bira n tan fəxə ra, na nii na waxatini, n mi fefe ligama n yete ma fö n rakisin kənənna sətəma nen, a mi sigan tiye Fafe Ala n xaranxi naxan ma. 29 Naxan n xəxi, dimini mume!” 13 Farisi muxune yi a fala a xa, na n fəxə ra, a mi n kedenna luxi, amasətə n na e naxa, “I yete seren nan bama iki, jəndi mi i a rafan feen ligama waxatin birin.” 30 Muxu ya sereyaan na!” 14 Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali wuyaxi yi a falane me, e denkeleya a ma. 31 n nan n yete seren ba, n jəndin nan falama. Na ma, Yahudiyan naxanye yi denkeleyaxi a Amasətə n na n keliden nun n sigaden kolon. ma, Yesu yi a fala ne xa, a naxa, “Xa ε n ma Koni ε tan mi n keliden nun n sigaden kolon. 15 xaranna susu, n ma xarandiin yeteñ nan ε tan Ε kitin sama adamadiyan nin. N mi muxu yo a na na yi. 32 Ε jəndin kolonma nen, jəndin yi kiti bolonma. 16 Koni xa n tan na kitin sa, n ε xərəuya.” 33 E yi a yabi, e naxa, “Iburahima ma kitisaan findima jəndin nan na, amasətə n bənsənna nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n muxe konyiya bun. Fa fala, ε xərəyama nen, na xəxi. 17 A səbəxi ε sariyan kui, a naxa, ‘Xa sere bunna di?’” 34 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N firinna falan naxan ti, jəndin nan na ra.” 18 N xa jəndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, seren bama n yete xa, n Fafe naxan n xəxi, na yulubina konyin nan ne ra. 35 Konyin mi luma fan seren bama n xa.” 19 E yi a fala a xa, e naxa, denbayani waxatin birin, koni dii xəmen luma “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Ε mi n nen denbayani habadan. (aiōn g165) 36 Xa Dii kolon, ε mi n Fafe fan kolon. Xa ε yi n tan kolon Xeməna ε xərəuya, ε bata xərəya nayi yati! 37 N nun, ε yi n Fafe fan kolonma nen.” 20 Yesu yi na na a kolon Iburahima bənsənna nan ε tan na. falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Anu, ε kataxi n faxa feen na amasətə n ma falan Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. mi xanma ε ma. 38 N naxan toxi n Fafe Ala fəma, Hali na, muxu yo mi a susu, amasətə a waxatin n na nan falama ε xa, koni ε naxan mexi ε fafe munma yi a li singen. 21 Yesu mən yi a fala e ra, ε na nan ligama.” 39 E yi a yabi, e naxa, “Nxu xa, a naxa, “N bata siga. Ε n fenma nen, koni ε fafe nan Iburahima ra.” Yesu yi e yabi, a naxa, faxama nen ε yulubine yi. N sigama denaxan yi, “Xa Iburahimaa diine nan yi ε ra nun, ε yi a ligę ε mi noe sigę menni.” 22 Nanara, Yahudiyan feene ligama nen. 40 N jəndin naxan mexi Ala

ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n a xa, e naxa, “I munma jee tongue suulun soto faxa feen na. Iburahima mi ito jøxønna lige! singen, i yi Iburahima to nun ba?” **58** Yesu yi e **41** ε fafe liga feene nan ligama.” E yi a yabi, e yabi, a naxa, “N xa jøndin fala ε xa, Iburahima naxa, “N xu mi barixi futun fari ma. Ala nan barixi nøn, n tan na yi.” **59** Na ma, e yi gemene keden peen nxu Fafe ra.” **42** Yesu yi a fala e xa, tongo a magolon xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a naxa, “Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n a mini Ala Batu Banxini.

xanuma nøn nun, amasøtø n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yetε ra, Ala nan n xøxi. **43** N naxan falama, nanfera ε mi na yee toma? Amasøtø ε mi nøe n fala xuiin me. **44** ε fafe nan Yinnna Manga Setana ra, ε waxy a xøn ma, ε xa a rafan feene liga. Xabu a foløni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jøndin ma amasøtø jøndi mi a tan yi mum! A nøen wulen falama, a minima a yetε gbee keøaan nan ma amasøtø wule xelen nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na. **45** Koni ε mi laxi n na bayo n jøndin nan falama ε xa. **46** Nde ε ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n jøndin fala ε xa, nanfera ε mi lama n na? **47** Naxan fataxi Ala ra, na a tulì matima nøn Alaa falan na. ε mi ε tulì matima bayo Ala gbee mi ε tan na.” **48** Yahudiyane yi Yesu yabi, e naxa, “N xu mi jøndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na jinin jaxin naxan foxø ra?” **49** Yesu yi e yabi, a naxa, “Yinnnan mi n tan foxø ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ε tan n yelefuma. **50** N mi binyen fenma n yetε xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa. **51** N xa jøndin fala ε xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sote habadan!” (**aiøn g165**) **52** Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “N xu bata a kolon yati, fa fala yirnana i tan foxø ra! Iburahima bata faxa, nabine fan bata faxa, koni i tan naxa, ‘Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sote habadan.’” (**aiøn g165**) **53** I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?” **54** Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa n yi n yetε binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, ε a falaxi naxan ma fa fala ε Ala nan a ra. **55** ε mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xelen na nayi alo ε tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma. **56** ε fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na sewani. A bata a to, a yi sewa.” **57** Yahudiyane yi a fala

9 Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xemena nde to naxan barixi danxutøyani. **2** A xarandiine yi a maxødin, e naxa, “Karamøxo, nanfera xemeni ito barixi danxutøyani, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hamma a sotø muxune?” **3** Yesu yi e yabi, a naxa, “A yetena yulubin xa mi a danxuxi, a sotø muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nøn alogo Ala senben wanla xa mayita yamaan na a tan xøn ma. **4** Fanni sogen texi fø en xa n xø muxuna wanle ke nøn. Amasøtø kœen somaan ni i ra, muxe mi nøe walø waxatin naxan yi. **5** N dunuja yi waxatin naxan yi, dunuja kënenna nan n tan na.” **6** Yesu to na fala, a degen namini bøxøni, a benden namulan a ra, a boron boli danxutøøn yeeñne ma. **7** A yi a fala xemén xa, a naxa, “Sa i yeeñ naxa ige ramaradeni naxan xili Siloyan.” Siloyan bunna nøen, “Xerana.” Na ma, xemén yi siga, a sa a yeeñ naxa. A xetematonø, a seen to. **8** Na xanbi ra, a døxø bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a foløni, ne yi maxødinna ti, e naxa, “Xemén naxan yi døxi xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?” **9** Nde naxa, “A tan nan a ra.” Koni bonne naxa, “En-en, e maliga nøn tun!” Koni xemén yeteen yi a fala, a naxa, “N tan nan yati a ra.” **10** E yi a maxødin, e naxa, “I yeeñ nabixi di?” **11** A yi e yabi, a naxa, “Xemén naxan xili Yesu, na nan benden namulanxi a yi boron boli n yeeñne ma. A yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga Siloyan yi, i sa i yeeñ naxa.’ Nayi, n sa n yeeñ naxa, n yi seen to.” **12** E yi a maxødin, e naxa, “Na xemén minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “N mi a kolon.” **13** Nba, xemén naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fema. **14** Anu, Yesu benden namulan waxatin naxan yi, a xemén yeeñne rabi, Matabu Løxøn nan yi a ra. **15** Nanara, Farisi muxune møn yi xemén maxødin a yeeñ nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, “A benden nan namulanxi, a yi a bøli n yeeñne ma, n yi n yeeñ naxa, iki n bata seen

to.” 16 Farisi muxuna nde naxa, “Xemen naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasoto a mi Matabu Loxon tonna suxi.” Koni nde gbete naxa, “Yulubi kanna noe kabanako fe sifani itoe lige ba?” Na ma, e yitaxun. 17 Nba, Farisi muxune mon yi xemen maxodin, e naxa, “I tan xaran feen nan na ba?” E yi a kedi tandem ma. naxa, “I sotksi yulubin yeteen nin, i kataxi nxu seen to. 19 E yi e maxodin, e naxa, “E diin nan ito ra ba, e naxan ma a a sotksi danxutyaan seen to, yi a fe yi, a i tan naxan yeeye rabixi?” A 35 Yesu yi a me fa fala a e bata xemen kedi. A yi e yabi, a naxa, “Nabiin nan a ra.” 18 Benun e yi a to, a naxa, “I bata denkeleya Muxuna Dii xa xemen soto muxune xili, Yahudiyane mon Xemen ma ba?” 36 Xemen yi a yabi, a naxa, “N mi yi laxi a ra a danxutsoon nan yi a ra, a bata kanna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?” seen to. 19 E yi e maxodin, e naxa, “E diin nan 37 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toe, ito ra ba, e naxan ma a a sotksi danxutyaan a tan nan falan tima i xa iki.” 38 Xemen yi a fala, nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?” 20 A a naxa, “N Marigina, n bata denkeleya i ma.” A soto muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon yi a xinbi sin Yesu bun ma. 39 Yesu naxa, “N fa fala a nxo diin na a ra. Nxu mon a kolon a faxi dunuja makitiden nin alogo danxutone xa sotksi danxutyaan nin. 21 Koni nxu mi a kolon seen to, yee kanne yi danxu.” 40 Farisi muxuna naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yee ndee yi a fema na yi, ne yi a xuiin me. E yi a nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxodin, bayo maxodin, e naxa, “I yengi a ma danxutsoon nan dii jore mi fa a ra sonon. A yeteen xa e yabi!” 22 nxu tan fan na ba?” 41 Yesu yi e yabi, a naxa, A soto muxune ito fala nen, amasoto e yi gaxuxi “Xa danxutsoon nan yi e ra nun, e mi yi yatema Yahudiyane yee ra, bayo Yahudiyane bata yi lan yulubi kanna ra na yi. Koni bayo e naxa, ‘Nxu a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nen salide banxini. 23 Na nan a liga, a soto muxune naxa, “E a maxodin, amasoto dii jore mi fa a ra sonon!” 24 E mon yi na xemen xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nondin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xemen na.” 25 Xemen yi e yabi, a naxa, “N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutsoon nan yi n na, koni iki n seen toma!” 26 E yi a maxodin, e naxa, “A nanfe ligaxi i ra? A i yee nabixi di?” 27 A yi e yabi, a naxa, “N bata yelin na fale e xa, koni e mi e tuli mati. Nanfera e mon waxi a me feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?” 28 E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na. 29 Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nen Musa xa, koni nxu mi xemeni ito kelide kolon!” 30 Xemen yi e yabi, a naxa, “E! Nba, kabanako feen nan na ra, e mi a keliden kolon, koni a bata n tan yee nabi. 31 En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama. 32 Xabu dunuja da, muxe munma a me singen fa fala muxuna nde bata danxutsoon yee nabi naxan sotksi danxutsooni. (aión g165) 33 Xa xemeni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi noe fefe lige nun.” 34 E yi a yabi, e naxa, “I sotksi yulubin yeteen nin, i kataxi nxu seen to. 35 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata denkeleya Muxuna Dii xa xemen soto muxune xili, Yahudiyane mon Xemen ma ba?” 36 Xemen yi a yabi, a naxa, “N mi yi laxi a ra a danxutsoon nan yi a ra, a bata kanna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?” seen to. 37 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toe, ito ra ba, e naxan ma a a sotksi danxutyaan a tan nan falan tima i xa iki.” 38 Xemen yi a fala, nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?” 39 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, n bata denkeleya i ma.” A soto muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon yi a xinbi sin Yesu bun ma. 40 Farisi muxuna naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yee ndee yi a fema na yi, ne yi a xuiin me. E yi a nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxodin, bayo maxodin, e naxa, “I yengi a ma danxutsoon nan dii jore mi fa a ra sonon. A yeteen xa e yabi!” 41 Yesu yi e yabi, a naxa, A soto muxune ito fala nen, amasoto e yi gaxuxi “Xa danxutsoon nan yi e ra nun, e mi yi yatema Yahudiyane yee ra, bayo Yahudiyane bata yi lan yulubi kanna ra na yi. Koni bayo e naxa, ‘Nxu a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu seen toma,’ e yulubin luma nen e ma na yi.”

10 Yesu naxa, “N xa jondin fala e xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so deen na, koni a te sansanna ra, mujaden nun mafu tiin na kanna ra. 2 Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a deen na, xuruse rabaan na kanna ra. 3 De kantanna deen nabima a xa nen. A na a yexene xili waxatin naxan yi, e a xuiin mema nen, a yi e ramini. 4 A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yee ra, a yexene birama a foxo ra nen, amasoto e a xuiin kolon. 5 E mi birama muxu gbete foxo ra, e gima muxu gbete yee ra nen, amasoto e mi a xuiin kolon.” 6 Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu. 7 Nayi, Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala e xa, n tan nan sansanna so deen na yexene xa. 8 Naxanye birin faxi n yee ra, mujadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yexene mi e tuli mati ne xuiine ra. 9 N tan nan sansanna so deen na. Muxu yo so n tan xon ma, na kisima nen. Na noe mine nen a so, a yi balon soto. 10 Mujaden mi fama fefe ra fo mujan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nen alogo e xa dunuja yi gidi defexin

soto.” 11 “N tan nan xuruse raba fajin na. Xuru barakani. E n magolonma wanla mundun ma se raba fajin tinje nen, a faxa yexene fe ra. 12 fe ra ne ye nayi?” 33 Yahudiyane yi a yabi, e Koni walikeen tan mi luxi alo xuruse rabana naxa, “Nxu mi i magolonma wali fajine xan bayo a gbee mi yexene ra. Xa a kankon to fe, a ma fe ra fo i Ala rayelefun naxan tima! Bayo yexene rabejinima nen, a yi a gi. Kankon yi muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yete wuru yexee kuruni a yi e raxuya ayi. 13 Walikeen findi Ala ra!” 34 Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi nan na ra, yexene fe kontafili mi a ma. 14 N tan sebexi e sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan e nan xuruse raba fajin na. N na n ma xuruseene tan na?’ 35 Kitabun naxan falaxi jondin nan kolon, e fan n kolon 15 alo Fafana n kolon kii na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra, 36 nan n niin fima nen n ma xuruseene fe ra. 16 nanfera e tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n Yexee gbeteye n yii naxanye mi kulani ito yi fo to a falaxi a Alaa Dii Xemen nan n tan na? N n xa fa ne fan na. E tuli matima nen n xuiin na. Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuya yi. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna 37 Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kema hali e mi xa. 17 N Fafe Ala bata n xanu amasoto n bata la n na. 38 Koni xa n na e kema, xa e mi la n n niin fi, alogo n mon xa sa a soto. 18 Muxu na, e la n ma wanle ra alogo e xa a kolon fa, a yo mi n niin be n yi, koni n na a fima nen n Fafana n yi e nun n tan fafani.” 39 Yahudiyane yete ra. Senbena n yii, n yi a fi, a senben mon n mon yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sotoxi n yii. 40 Yesu mon yi xete Yuruden kidi ma, Yoni Fafe Ala ra.” 19 Yahudiyane mon yi yitaxun na yi marafuun tima denaxan yi igeni a foloni. A falane fe ra. 20 E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna sa lu na. 41 Muxu wuyaxi yi fa a fema, e naxa, jaxin nan ito foxo ra. Seen bata so a yi! E tuli “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye matima a ra nanfera?” 21 Koni bonne naxa, birin tixi xemeni ito a fe yi, jondin nan ne ra.” “Yinna jaxin naxan foxo ra, na mi falan tima na 42 Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma menni. kiini. Yinnan noe danxutoon yeen nabiye ba?”

22 Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sewan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini. 23 Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tandem ma Sulemani a Gagene bun ma. 24 Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kenenni.” 25 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale e xa, koni e mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kema n Fafe Ala senbeni, ne nan n seren na. 26 Koni e mi laxi n na, amasoto n ma yexene mi e tan na. 27 N ma yexene n xuiin mema nen. N na e kolon, e birama nen n foxo ra. 28 N habadan nii rakisin fima e manen, e mi faxe habadan. Muxu yo mi noe e be n yii. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi noe e be n Fafe Ala yii. 30 N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.” 31 Yahudiyane mon yi gemene tongo a magolon xinla ma. 32 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali faji wuyaxi ke e yetagi n Fafe Ala

11 Xemeni nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada jaxalanmana, Marata yi doxi taan naxan yi. 2 Mariyama findi jaxanla nan na naxan latikonna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sexene ra, na ngaxakedenna Lasarusi nan yi furaxi. 3 Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xoyn bata fura.” 4 Yesu to na me, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nen alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xemen binyama nen fureni ito xon ma.” 5 Marata nun a xunyen jaxalanmaa nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han! 6 Anu, a to a me fa fala a Lasarusi furaxi, a yi denaxan yi, a mon yi xii firin ti menni. 7 Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xete Yudaya yamanani.” 8 A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magolon feni, i mon waxi xete feni menna nin ba?” 9 Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalnama

ayi amasoto a dunuja kənenna toma. **10** Koni gaburun deen nan na wugadeni. **32** Mariyama xa muxun sigan ti koeen na, a dagalanma ayi Yesu feman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a nen amasoto kənenna mi na.” **11** Yesu to na fala, xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi a naxa, “En xoyin Lasarusi xiin nen, koni n xa be nun, n xunyen mi yi faxe nun!” **33** Yesu yi sa a raxulun.” **12** A xarandiine yi a fala a xa, e a to, a wugama, Yahudiyan naxanye fan yi a naxa, “Marigina, xa a xiin nen, a kendeyama foxyo ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu nen.” **13** Koni Yesu yi Lasarusi faxa feen nan han! **34** A yi e maxodin, a naxa, “E a maluxunxi ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a a xixonla nan tun yi a ma. **14** Nanara, Yesu yi mato.” **35** Yesu yi wuga. **36** Na ma, Yahudiyan falan makenen e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, e na mato!” nan a ra. **15** Koni n bata sewa e tan ma fe ra **37** Koni nde naxa, “Ito xa mi danxutoon yeen bayo n mi yi a fema nun, alogo e xa denkeleya. nabi ba? A mi yi a lige nun, Lasarusi nama faxa En siga a fema.” **16** Nayi, Tomasi, naxan yi xili ba?” **38** Yesu bojen yi sunuxi, a siga gaburun a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, deen na. Faranna nan yi a ra nun, gemen saxi a a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa deen na. **39** Yesu yi e yamari, a naxa, “E gemen faxa!” **17** Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi ba a de ra!” Faxa muxun tadan jaxalanmaan maluxunna bata yi xii naanin ti. **18** Betani nun Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a xirin Yerusalen taan yi tagi so, fo kilo saxan joxon. nan fa minima iki amasoto a maluxunna bata **19** Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun sage naanin ti.” **40** Yesu yi a fala a xa, a naxa, Mariyama xunye xememaan saya xontonna “N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i denkeleyaxi, tidi e ma. **20** Marata to a me, a Yesu fama, a i Alaa binyen toma nen?” **41** Nayi, e gemen ba yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini. na. Yesu yi a yee rate kore, a yi Ala maxandi, a **21** Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, naxa, “N Fafe, n barikan birama i xa amasoto xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxe nun! **22** Koni i bata n xuiin me. **42** N na a kolon fa fala i n n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a xuiin mema waxatin birin. Koni n ni ito falama na ligama i xa nen.” **23** Yesu yi a fala a xa, a muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo naxa, “I xunyen mon kelima nen sayani.” **24** e xa la a ra fa fala a i tan nan n xexi.” **43** A Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima to na fala, a yi a xuini te, a naxa, “Lasarusi, nen sayani dunuja rajanni.” **25** Yesu yi a fala a mini!” **44** Faxa muxun yi keli gaburun kui, a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e sanna nun a yiine raxidixi kasangenni. Yesu yi a fala e ma, hali a faxa, a nii rakisin sotoma nen. **26** xa, a naxa, “E a mafulun, e a lu, a xa siga.” **45** Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi Nanara, Yahudiyan naxanye yi na Mariyama faxe mume! I laxi ito ra ba?” (aión g165) **27** Marata xontonden, Yesu feen naxan liga, e to na to, e yi a yabi, a naxa, “On Marigina, n laxi a ra fa wuyaxi yi denkeleya a ma. **46** Koni nde yi siga fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Farisi muxune fema. Yesu feen naxan ligaxi, e sa Dii Xemena, naxan yi fama dunuja yi nun.” **28** na fala e xa. **47** Nanara, saraxarali kuntigine nun Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunyen Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, naxa, “En nanfe ligama? Xemeni ito kabanako “Karamoxo be yi, a i xilima.” **29** Mariyama na fe wuyaxi ligama! **48** Xa en na a lu iki, muxune me waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a birin denkeleyama a ma nen. Romi kuntigine ralan. **30** Yesu munma yi taan li nun, Marata a li kelima nen, e yi en ma yire sarijanxin kala e denaxan yi, a yi menna nin nun. **31** Yahudiyan nun en siyaan birin!” **49** E tan nde keden nan yi naxanye siga Mariyama xontonden, ne a to xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a na nun na neen na, a yi a fala, a naxa, “E mi mini, e yi bira a foxyo ra. E yengi yi a ma, a sigan fefe kolon! **50** E mi a kolon ba, fa fala a fisa

muxu kedenna xa faxa yamaan xa benun siyaan tōn. **11** Amasōto Yahudiya wuyaxi yi xetema e birin xa halagi?" **51** Anu, a mi na falaxi a yete fōxō ra, e yi denkelsya Yesu ma Lasarusi a fe ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyani nun na ra. **12** Na xotōn bode, yama gbeen naxan yi faxi jneen na, a waliyya falan nan tixi na ra fa fala sanli, ne yi a me, a Yesu fama Yerusalen taani. Yesu xa faxa Yahudiye siyaan xa. **52** Koni na **13** Nanara, e sa tugu yiine masege, e sa a ralan, e siyaan gbansanna xa mi a ra fo Ala diin naxanye sōnxō, e naxa, "Ala tantun! Naxan fama Marigin xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra. **53** xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan Nba, fölo na waxatin ma, Yahudiya kuntigine baraka!" **14** Yesu yi sofanla to, a dōxō a fari alo yi Yesu faxa feni tōn. **54** Nanara, Yesu mi fa a a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, **15** "Siyon masiga ti Yudaya yamanani kēnenni sōnōn koni kaane, e nama gaxu! A mato, e mangan fama. A a keli, a siga taana nde yi tonbonna dēxōn ma, dōxi sofali diin fari." **16** A xarandiine mi yi na denaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin na yi. **55** Yahudiye sanla, Halagi Tiin Dangu naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi sebexi Loxōn Sanla bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli a tan nan ma fe ra, a e tan yeteēn bata yi na liga na yamanani siga Yerusalen taani alogo e xa a xa. **17** Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi sa e yete rasarijan benun sanla xa a li. **56** E yi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli lu Yesu fenjē. E yi malanxi Ala Batu Banxini sayani, ne birin yi lu na seren bē. **18** Nanara, waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxōdinjē, e yamaan yi siga a ralandeni amasōto e bata a naxa, "E mirixi nanse ma? A mi fe sanli ba?" **57** me Yesu kabanako feen naxan ligaxi. **19** Farisi Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, "E mi a to, yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! xa a yire ba alogo e xa sa a susu.

12 A bata yi lu sogē sennin benun Halagi Tiin Dangu Loxōn Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi dōxi denaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani. **2** E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi dōxi Yesu fema a dēgedeni, Marata yi walima e xa. **3** Nba, Mariyama yi latikōnōnna sare xōdexen litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunsexen na. Latikōnōnna xirin yi banxin suxu. **4** Yudasī Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa, **5** "Nanfera latikōnōnni ito mi matixi gbeti gbanan kēmē saxan na, a so yiigelitōne yii?" **6** A mi na falaxi fa fala a xaminxi yiigelitōne fe ra, koni bayo munaden nan yi a tan na nun. Gbeti bēnbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donnma nun. **7** Koni Yesu naxa, "Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun loxōn nan yee ra. **8** Yiigelitōne e fema waxatin birin koni n tan mi luma e fema waxatin birin." **9** Yahudiya wuyaxi yi a me, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodenī Yesu naxan nakeli sayani. **10** Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxa feni

A mato, dunuya muxune birin biraxi a fōxō ra!"

20 Girekina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

21 E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxōdinna ti, e naxa, "N xu Fafe, nxu waxi a xōn ma, nxu xa Yesu to."

22 Filipi yi sa a fala Andire xa, e firimma birin yi siga, e sa a fala Yesu xa. **23** Yesu yi e yabi, a naxa, "Muxuna Dii Xemen binya waxatin bata a li. **24** N xa jōndin fala e xa, fanni sansi kesen mi bira bōxōni a yee maluxun, a mi wuye ayi. Koni xa a yee maluxun, a solima nen, a wuya ayi. **25**

Muxu yo niin nafan a ma, a bōnōma a yi nen, koni muxu yo a me a niin na dunuya ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini. (aiōnios

9166) **26** Muxu yo waxyi a xōn ma, a xa wanla ke n xa fo a xa bira n fōxō ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikeen fan luma nen menni. Muxu yo wanla kēma n xa, n Fafe Ala na binyama nen."

27 Yesu naxa, "N bōnen tōrōxi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, 'N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?" Anu, n faxi na nan ma. **28** N Fafe, i xinla binya!" Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, "N bata a binya, n mōn a binyama nen."

29 Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin me, e naxa, "Galanna

bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!” **30** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuini ito mi minixi n tan ma fe ra, fo ε tan ma fe ra. **31** Dunuja kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunupjani ito kuntigi jaxin kedima nen iki. **32** N na yite bɔxɔn ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nen n ma.” **33** A ito falaxi nen alogo a xa a faya kiin yita e ra. **34** Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xɔn, a Alaa Muxu Sugandixin luma nen habadan. I tan a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xemeni tema nən? Nde Muxuna Dii Xemeni ito ra?” (**aiōn g165**) **35** Yesu yi e yabi, a naxa, “Kənənna kanna mən ε ye singen waxatidi tun. Kənənna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon. **36** Kənənna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε denkeleya a ma, alogo ε xa findi kənənna muxune ra.” Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma. **37** Hali a to kabanako fe wuyaxi ligə e yee xɔri, e mi la a ra. **38** Na ligə nən alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxə falan na? Marigina a sənbən makenen nde xa?” **39** Nanara, e mi yi nəe denkeleye bayo Esayi mən naxa, **40** “A bata e yee danxu, a yi e bɔjən xədəxə ayi, alogo e yee nome toon ti, e xaxinla nome feene famu, a e nome maxetə, Ala yi e rakendəya.” **41** Esayi na falaxi nən, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama. **42** Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi denkeleya nən Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi muxune fe ra alogo e nome e ramini salideni. **43** A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya. **44** Yesu yi a xuini te, a naxa, “Naxan na denkeleya n ma, a mi denkeleyaxi n tan xan tun ma fo naxan n xəxi. **45** Muxu yo n to, na bata n xə muxun fan to. **46** N bata fa dunuja yi alo kənənna kanna. Naxan na denkeleya n ma, na mi luye dimini. **47** Muxu yo n ma falan mə, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasoto n mi faxi dunuja muxune yalagideni, fo ε rakisideni. **48** Naxan na a mə n na, a mi tin n ma falane suxe. N ma falan na kanna yalagima nən loxə dənxeñi. **49** Amasoto n mi falan tima n yete xan ma fe ra fo n Fafe Ala naxan n xəxi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma. **50** N na a kolon fa fala a yamarin findima nən habadan nii rakisin na. N falan tiin nən alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi.” (**aiōn g166**)

13 Nba, na xətən bode, Halagi Tiin Dangu Loxən Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunupa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuja yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rajanna. **2** E yi e dəgema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soe Simən ma dii xəmen Yudasi Isakariyoti bɔjənəti a xa Yesu yanfa, a a so yiimi. **3** Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a sənbən. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mən sigama Ala nan ma. **4** Nanara, e to yi e dəgema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi. **5** Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi fələ a xarandiine sanne maxə. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra. **6** A yi fa Simən Piyeri fəma, na yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?” **7** Yesu yi a yabi, a naxa, “I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nən.” **8** Piyeri yi a fala, a naxa, “I tan mi n sanna maxə mume!” Yesu yi a yabi a naxa, “Xa n mi i sanna maxa, i mi finde n ma xarandiin na.” (**aiōn g165**) **9** Simən Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, i nome n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!” **10** Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fo a sanne, bayo a sarjan. ε fan sarjan, koni ε birin mi a ra.” **11** Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, “ε birin mi sarjan.” **12** Yesu yelin e sanne maxə waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mən yi sa dəxə a funfuni. A yi e maxədin, a naxa, “N naxan ligaxi ito ra, ε na famunxi ba? **13** ε n tan xilima fa fala ‘Karamoxə’ e nun ‘Marigina.’ Na falan lanxi amasoto na nan n tan na. **14** Xa n tan ε Marigin nun ε karamoxən bata ε sanne maxa, ε tan fan xa ε bode sanne maxa. **15** N misaalā yitaxi ε ra nən, alogo ε xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi. **16** N xa jəndin fala ε xa, konyin mi gbo a kanna xa, xəraan mi

gbo a xe muxun xa. 17 E bata feni itoe kolon na ε xanuxi kii naxan yi. 35 E na ε bode xanu, iki, sewana ε xa, xa ε lu na lige!” 18 “N mi falan muxune birin ε kolonma n ma xarandiine ra tima ε birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n na nan xən.” 36 Simən Piyeri yi a maxədin, a ne kolon. Koni fo Kitabun fala xuiin xa rakamali naxa, “Marigina, i sigan minen yi?” Yesu yi a nən, a naxa, ‘Nxu nun naxan donseen donna yabi, a naxa, “N sigama denaxan yi, i mi nəe nxu bode xən, na bata keli n xili ma.” 19 N sige n fəxə ra mənni iki, koni i sigama n fəxə ra ni ito falama ε xa iki benun a xa liga. Nayi, a nən waxati famatəni.” 37 Piyeri yi a maxədin, a na liga waxatin naxan yi, ε lama a ra nən, fa naxa, “Marigina, nanfera, n mi nəe bire i fəxə fala, ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’” 20 “N xa ra iki? N faxe nen i ya fe ra!” 38 Yesu yi a yabi, a jəndin fala ε xa. Naxan na n ma xərani suxu, naxa, “I faxe n ma fe ra ba? N xa jəndin fala i na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, kanna bata Ala yisuxu naxan n xəxi.” 21 Yesu i ya falama nən dəxəja ma saxan fa fala i mi n ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi kolon.”

sereya falani ito ti, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, ε tan nde keden n yanfama nən, a n so yiini yati!” 22 A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma. 23 Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dəxə a dəxən ma. 24 Simən Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, “A maxədin, a nde a fe falama.” 25 Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxədin, a naxa, “N Marigina, nde na ra?” 26 Yesu yi a yabi, a naxa, “N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kanna nan a ra.” Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simən ma dii xəmən Yudasi Isakariyoti yii. 27 Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sal! Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na liga mafuren.” 28 Yesu naxan fala a xa, bona naxanye yi dəxə e dəgedeni, ne sese mi yi na famunxi. 29 Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yiigelitəne yii. 30 Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kəeən nan yi a ra. 31 Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, “Iki, n tan Muxuna Dii Xəməna binyen bata makenən, Alaa binyen fan bata makenən n barakanı. 32 Xa Alaa binyen bata makenən n tan barakanı, Ala yetəna n tan Muxuna Dii Xəməna binyen makenənma nən mafuren!” 33 “N ma diine, n mi buma ε fema sənən. ε n fenfema nən, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama ε fan xa, n naxa, ‘N sigama yiren naxan yi, ε mi nəe sige na yi.’ 34 N yamari nənen nan soma ε yi, ε bode xanu. ε ε bode xanu alo n

14 Yesu yi a fala ε xa, a naxa, “E bəjənə nama tərə, ε dənkeleya Ala ma, ε dənkeleya n tan fan ma. 2 Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama ε xa nən nun. N sigama n xa sa yirena nde yitən ε xa na yi. 3 N na sa yirena nde yitən ε xa, n mən fama nən, n yi siga ε ra n yii alogo n denaxan yi, ε fan yi sa lu mənni. 4 N sigan denaxan yi, ε men kiraan kolon.” 5 Tomasi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?” 6 Yesu yi a yabi, a naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun jəndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sige n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaan xanbi. 7 Xa ε n tan kolon, ε n Fafe fan kolonma nən. To xanbi ra, ε bata a kolon, ε bata a to.” 8 Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama.” 9 Yesu yi a yabi, a naxa, “Filipi, en bata bu en bode fema kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita ε ra? 10 Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima ε xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a warla kəma. 11 E dənkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma ε dənkeleya kabanako fe wanli itoe xən.” 12 “N xa jəndin fala ε xa, naxan na dənkeleya n ma, na feene ligama nən alo n naxanye ligama. A yetəen feene ligama nən naxanye gbo itoe xa, amasətə n sigama n Fafe Ala fema. 13 E na Ala maxandi fefe ra n tan

xinli, n na ligama ε xa nen alogo n Fafe Alaa kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n binyen xa mayita a Dii Xemen barakani. **14** Xa ε feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. ε keli, ε fa, en siga.”

15 “Xa ε n xanuxi, ε n ma yamarine suxu. **16** N Fafe Ala maxandima nen, a yi Mali Ti gbete so ε yii naxan luma ε fema habadan. (aiōn g165)

17 Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, jøndin kannna. Dunuja muxune mi nœ na sotε amasøtø e mi nœ a toe, e mi a kolonje. Koni ε tan a kolon amasøtø a luma nen ε fema, a mœn yi lu ε yi. **18** N mi ε luye alo kiridine, n mœn fama nen ε fema. **19** Ndedi nan fa luxi, dunuja muxune mi fa n toma sœnøn koni ε tan n toma nen. Bayo n tan bata niin kisin sotø, ε fan nii rakisin sotøma nen. **20** Na waxatin na a li, ε a kolonma nen, a n Fafe Ala yi, ε tan fan n tan yi alo n tan ε yi kii naxan yi. **21** Muxu yo n ma yamarine sotø, a yi ε suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nen, n tan fan yi a xanu, n yi n yetε yita a ra.” **22** Yudasi bona, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, “Marigina, nanfera i lan i xa i yetε yita nxu ra, koni i mi i yetε yite dunuja muxune ra?” **23** Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nen. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fema, nxu yi nxu konni ton a fema. **24** Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxε. ε bata falan naxan me, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xexi, na nan gbee na ra.” **25** “N to yi ε fema, nanara, n falani itoe ti ε xa. **26** Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxin, Fafe Ala naxan nafama ε ma n xinli, na ε xaranma nen feen birin ma. N feen naxan birin falaxi ε xa, a ne birin nabirama nen ε ma.” **27** “N bata bojε xunbenla lu ε yi. N bata n ma bojε xunbenla fi ε ma. N mi a fixi ε ma alo dunuja kiin tima kii naxan yi. ε bojεn nama tɔrø, ε nama gaxu. **28** ε bata n ma falan me, n naxa, ‘N sigama koni n mœn fama ε fema nen.’ Xa ε yi n xanuxi, ε yi sewama nen n siga feen na n Fafe Ala konni amasøtø a gbo n tan xa. **29** N feni itoe falama ε xa nen iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, ε denkeleyama nen. **30** N mi fa buma falan tiye ε fema sœnøn, amasøtø dunuja ito kuntigi paxin fama. Sese mi a ra n tan yi. **31** Koni dunuja xa a

kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. ε keli, ε fa, en siga.”

15 Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan jøndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakøon kanna ra. **2** Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nen n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasarijanma nen alogo e mœn xa bogi dangu a singen na. **3** N falan naxan tixi ε xa, na bata ε sarijan iki. **4** ε lu n tan yi, n fan yi lu ε yi. Wudi yiin mi nœ boge a yetε ra, xa a mi a binla ma. ε fan na kii nin, xa ε mi lu n tan yi. **5** N tan nan wudin binla ra, a yiine nan ε tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nen na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli. Amasøtø ε mi nœ sese ligε n tan xanbi. **6** Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nœn alo wudi yiina, a xara. Na wudi yiif sifane malanma nen, e sa teeni, e gan. **7** Xa ε lu n tan yi, n ma falan yi lu ε yi, ε na n xandi sese yi, ε na sotøma nen. **8** ε na findi n ma xarandiine ra, ε yi bogi wuyaxi ti ε kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makñenema.” **9** “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata ε xanu na kiini. ε lu n ma xanuntenyani. **10** Xa ε n ma yamarine suxu, ε luma nen n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani. **11** N ni ito falaxi ε xa nen alogo n ma sewan xa lu ε yi, ε sewan yi defe.” **12** “N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi. **13** Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xoynε fe ra. **14** Xa ε n ma yamarine suxu, n xoynε nan ε tan na. **15** N mi fa a falama ε ma sœnøn fa fala walikene amasøtø walikeen mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa ε xili bama nen, ‘n xoynε’ amasøtø n naxan birin mexi n Fafe Ala ra, n bata na yeba ε xa. **16** ε tan mi n sugandixi koni n tan bata ε sugandi, n yi ε ti a ra a ε xa siga, ε sa bogi wuyaxi ti ε kewanle xøn, begin naxanye luma a ra habadan alogo ε na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi ε ma. **17** N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.” **18** “Xa dunuja muxune ε rajaxu, ε xaxili lu a xøn ma fa fala a ε n singe nan najaxu. **19** Xa dunuja

muxun nan yi ε tan na nun, dunuja muxune yi n sigama n Fafe Ala konni, ε mi fa n toma ε xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata ε sənən. 11 Kiti bolonna, amasotə dunuja kuntigi sugandi keli dunuja muxune tagi. E gbee mi jnaxin bata yelin yalage.” 12 “Fe wuyaxi n kui, n fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunuja muxune ε naxanye fale ε xa, koni e mi xanjε ε ma iki. 13 rajanaxxi. 20 N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na Koni Alaa Nii Sarjhanxina, jnondin kanna na fa, xən ma, n naxa, ‘Konyin mi gbo a kanna xa.’ Xa a ε tima nen jnondin birin kiraan xən. A mi a e bata n tan besenxənya, e ε fan besenxənya yete sagoon xan falama. Koni a naxan mema, a nen. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen na nan falama ε xa. A yi fe famatone rali ε ma. suxuma nen. 21 Koni e ito birin ligama ε ra nen 14 A n tan binyama nen amasotə a na naxan soto amasotə n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n xε n tan yii, a na nan nalima ε ma. 15 N gbeen nan muxun kolon. 22 Xa n mi yi fa nun, n fa falan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, ti e xa, e mi yi yatema yulubi tongone ra nun. ‘Alaa Niin na naxan soto n yii, a na nan nalima Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra ε ma.’” 16 Awa, Yesu yi a fala, a naxa, “Ndedi sənən. 23 Muxu yo n tan najaxu, na kanna bata mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin n Fafe Ala fan najaxu. 24 Xa n mi yi kabankoko na dangu ε mən n toma nen.” 17 A xarandiina fe wanle ke ε tagi nun, muxu gbətε munma ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, “Ito bunna di? yi naxanye ligi singen, e mi yi yaten yulubi Fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na waxatidin na dangu, ε mən n toma nen?’ na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rajanaxxi. A mən naxa, a sigama a Fafe fəma.” 18 E yi a 25 Koni naxan səbəxi e Sariya Kitabun kui, fo falama, e naxa, “A nanse falama ito ra, a naxa, na xa kamali nen, a naxa, ‘E bata n tan najaxu ‘Waxatidi?’ En mi a kolon a naxan falama.” 19 fuuni.” 26 “Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxodin feni, keli Fafe Ala fəma, Alaa Nii Sarjhanxina, jnondin a yi a fala e xa, a naxa, “N naxan falaxi ε xa kanna, na n ma fe sereyaan bama nen. 27 ε tan fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni fan n ma fe sereyaan bama nen amasotə ε yi n na waxatidin na dangu, ε mən n toma nen’ ε ε bode maxodinma na nan ma ba? 20 N xa jnondin fala ε xa, ε wugama nen, ε sunu koni dunuja muxune sewama nen. ε bəjen naforəma nen koni ε bəjən raforən findima nen sewan na. 21 Xa jaxanla diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nen katı, amasotə a waxatin nan na ra. Koni a na diin soto waxatin naxan yi, a jinanma nen a tərən birin na, a sewa amasotə a bata diin soto dunuja yi. 22 ε tan fan na kii nin. ε bəjen naforəxi iki koni n mən ε toma nen. ε bəjen yi rafe sewan na. Muxu yo mi nəε ε sewan be ε yii. 23 Na waxatin na a li, ε mi n maxodinje fefe ra. N xa jnondin fala ε xa, ε na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima ε ma nen. 24 Han iki, ε munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. ε xandin ti, ε a sətəma nen alogo ε sewan xa defe.” 25 “N bata yi feni itoe fala ε xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makenenma ε xa nen na waxatini. 26 Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nen n xinli. N denkəleyaxi n tan ma. 10 Tinxinyana, amasotə

16 “N ni ito birin falaxi ε xa nen alogo ε nama bira tantanni. 2 E ε kedima nen salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo ε faxa, na kanna a mirima nen fa fala a bata Alaa wanla ke. 3 E feni itoe ligama ε ra nen amasotə e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon. 4 Koni n bata feni itoe fala ε xa. Nanara, e nəma feni itoe lige ε ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama ε ma nen. N munma yi feni itoe fala ε xa nun a singeni amasotə n yi ε fəma.” 5 “Koni iki, n sigama n xε muxun fema koni ε tan sese mi n maxodinma fa fala, ‘I sigan minen yi?’ 6 Koni xabu n na a fala ε xa, ε bəjen bata raforə. 7 Hali na, n xa jnondin fala ε xa, a fisə ε ma n siga. Amasotə xa n mi siga, Mali Tiin mi fama ε fəma. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama ε ma nen. 8 A na fa, a dunuja muxune tantanna yitama e ra nen lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma. 9 Yulubina, amasotə e mi denkəleyaxi n tan ma. 10 Tinxinyana, amasotə

mi a falama a n tan nan n Fafe maxōdinma ε xa. tan mōn dunuja yi. N Fafe sarjanxina, i xinla
27 Na mi a ra. Amasōtō Fafe Ala bata ε xanu bayo naxan fixi n ma, e ratanga na xinla sēbeni
ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi
Ala nan ma. 28 N kelixi n Fafe Ala nan fema, kedenna ra kii naxan yi. 12 N yi e fema waxatin
n fa dunuja ito yi. Iki n kelima dunuja yi, n naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga
siga n Fafe Ala fema.” 29 A xarandiine yi a fala, na xinla sēbeni nan xōn, n yi e kantan. Hali
e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kēnenna keden mi lō ayi, fo halagin yi ragidixi naxan ma,
nin iki, i mi fa sanda sama sōnōn. 30 Nxu bata alogo Kitabun sēbenla xa kamali. 13 Iki n sigama
a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Nanara, i i fema, n bata feni itoe fala dunuja muxune xa
mako mi a ma a muxe xa maxōdinna ti. Nayi, alogo e xa n ma sēwa dēfexin sōtō e bōjēni. 14 N
nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fema.” 31 bata i ya falan nali e ma koni dunuja muxune
Yesu yi e yabi, a naxa, “Ε bata la a ra iki ba? 32 bata e rajaxu amasōtō dunuja gbee mi e tan
Waxatina a limaan ni i ra, a bata a li, ε birin na alo dunuja gbee to mi n tan na. 15 N mi i
xuyama ayi nēn na waxatini, ε birin yi siga ε mafanma fa fala i xa e ba dunuja yi koni n ni i
konne yi. Ε yi n keden peen lu. Koni n keden mi mafanma nēn, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna
a ra amasōtō n Fafe Ala n fema. 33 N feni itoe ma. 16 Dunuja gbee mi e ra alo dunuja gbee
falaxi ε xa nēn alogo ε xa bōjē xunbenla sōtō to mi n tan na. 17 E rasarijan jōndin xōn. I ya
n tan barakani. Ε tōrōma nēn dunujani ito yi, falan nan jōndin na. 18 I n xēxi dunuja yi kii
koni ε wēkile! N tan bata dunuja no.”

17 Yesu yelin na fale waxatin naxan yi, a yi a
yēe rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata
a li. I ya Dii Xēmena binyen makēn alogo i ya
Dii Xēmen xa i binya. 21 bata sēbeni fi n tan
ma adamadiine birin xun na, a n xa habadan
nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.
(aiōnios g166) 3 Habadan nii rakisin nan ito ra, a e
xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu
Alaa Muxu Sugandixina i naxan xēxi. **(aiōnios**
g166) 4 N bata i ya binyen makēn dunuja yi. I
wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra. 5 N
Fafe, iki n ma binyen makēn i yetagi, binyen
naxan yi n yii i fema nun benun dunuja xa da.”
6 “I muxun naxanye fixi n ma dunuja yi, n bata
i makēn ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata
e so n tan yii, e yi i ya falan suxu. 7 E bata a
kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne
kelixi i tan nan yii. 8 I falan naxan tixi n xa, n
bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati,
fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i
tan nan n xēxi.” 9 “N ni i tan Ala maxandima e
xa. N mi i maxandima dunuja muxune birin
xan xa fo i muxun naxanye soxi n yii amasōtō i
gbeen nan ne ra. 10 Naxanye birin n yii, i gbeen
nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen
nan ne ra. N binyaxi e tan xōn. 11 Iki n sigama
i fema, n mi fa luma dunuja yi sōnōn koni e

N bata n yētē rasarijan e fe ra alogo e fan xa
rasarijan jōndin xōn.” 20 “N mi i maxandima
e tan xan tun ma fe ra, koni fo e nun muxun
naxanye fan denkeleyama n ma e fala xuii xōn
ma 21 alogo e birin xa findi muxu kedenna ra,
alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan
yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra
en tan yi alogo dunuja muxune xa la a ra fa
fala i tan nan n xēxi. 22 I binyen naxan soxi n
yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi
kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii
naxan yi, 23 n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E
xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini
alogi dunuja muxune xa a kolon fa fala i tan
nan n xēxi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii
naxan yi. 24 N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan
yi, n waxi a xōn ma, e fan xa siga n fōxō ra
mēnna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen
naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nēn benun
dunuja xa da. 25 N Fafe tinixinxina, dunuja
muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan
bata a kolon a i tan nan n xēxi. 26 N bata a liga,
e yi i kolon. N na ligama nēn, alogo i n xanuxi
xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n
tan fan yi lu e yi.”

18 Yesu yelin Ala maxande waxatin naxan
yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu

Kedirōn lanbanna fōxō kedenni, oliwi wudi “Xemēni ito a xarandiina nde xa mi i fan na bili nakōn yireni, e nun a xarandiine sa so ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.” **18** dēnaxan yi. **2** Yudasi naxan Yesu yanfa, a a Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikene so yiini, na yi menna kolon amasōtō Yesu nun nun de kantanne yi tēen sa a ra, e yi tixi naxan a xarandiine yi darixi e malanjie menna nin. xōn e maxaradeni. Piyeri fan yi tixi e ye a **3** Yudasi yi fa nakōn, e nun Romi sofa ganla maxaradeni. **19** Saraxarali Kuntigi Singen yi nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali Yesu maxōdin a xarandiine nun a xaranna fe kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. ma. **20** Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti Xaye dēgene nun lēnpune nun yēnge so seene yamaan birin xa kenenni, n yi darixi xaranna yi e yii. **4** Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, tiye salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fema, a yi e Yahudiyane birin e malamna dēnaxan yi. N maxōdin, a naxa, “E nde fenma?” **5** E yi a yabi, mi sese falaxi wundoni. **21** I n maxōdinma na e naxa, “Nxu Yesu Nasareti kaan nan fenma.” ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mexi, ne Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a maxōdin. E n ma fala tixine kolon ki faj!” **22** yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi. **6** Yesu ito fala waxatin naxan yi, de kantanna Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xete e naxanye yi na yi, na nde yi a dēen garin, a naxa, xanbi ra, e bira. **7** Yesu mōn yi e maxōdin, a “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?” naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu **23** Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala jaxin tixi, Nasareti kaana.” **8** Yesu yi a fala, a naxa, “N na sereyaan ba. Koni xa n jōndin nan falaxi, bata yi a fala ε xa, a n tan ni i ra. Xa ε n tan nanfera i n garinx?” **24** Nayi, Anasa yi a xidixin nan fenma, ε bonni itoe yiiba, e xa siga.” **9** nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena. A na ligi nen alogo a fala tixin xa kamali, a **25** Simon Piyeri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i na keden mi lōxi ayi.” **10** Silanfanna yi Simon fan na ba?” Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N tan Piyeri yii. Piyeri yi a botinje ayi, a Saraxarali mi a ra.” **26** Piyeri Saraxarali Kuntigi Singena Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sēge a konyin naxan tuli sēge a ma, na kon kaana nde ma. Na konyin yi xili nen “Malikusi.” **11** Yesu yi yi a maxōdin, a naxa, “N mi i tan xa to a fēma a fala Piyeri xa, a naxa, “I ya silanfanna sōti a oliwi bili nakōn?” **27** Piyeri mōn yi a tandi. tēeni! N Fafe tōrō igelengenna naxan nagidixi n Dontonna yi wuga keden na! **28** E yi Yesu tongo ma, n mi n minjne na ra ba?” **12** Sofa ganla nun Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xōtōn e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi xōtōnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yetēen Yesu suxu, e yi a xidi. **13** E siga Yesu ra Anasa mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane singe fēma amasōtō Kayafa bitan xēmēmaan nama e sarijnanna kala, bayo e yi sigama Halagi nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Tiin Dangu Lōxōn Sanla donse donden nin. **29** Singen na nā jēen na. **14** Kayafa nan bata yi Pilati yi mini tandem e fema, a yi a fala e xa, a Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu naxa, “E xēmēni ito kansunma feen mundun kedenna xa faxa yamaan xa. **15** Simon Piyeri nun ma?” **30** E yi a yabi, e naxa, “Xa xēmēni ito mi fe xarandiina nde yi biraxi Yesu fōxō ra. Saraxarali jaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fēma nun.” **31** Kuntigi Singen yi xarandiin bona kolon ki fajni. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E a tongo, e yetēen Nanara, a so Yesu fōxō ra Saraxarali Kuntigi xa a makiti ε sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, Singena tandem ma kitī sadeni. **16** Koni Piyeri yi e naxa, “Koni ε sariyan mi a ra, nxu xa muxun tixi sansanna so dēen dexōn. Xarandiin bona, faxa.” **32** Ito ligaxi nen alogo Yesu naxan fala Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi lan a faxa kiin ma, na xa kamali. **33** Pilati yi xete mini, a falan ti walikē jaxanla xa, naxan tixi yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a dēen na, na yi Piyeri raso. **17** Walikē jaxanla maxōdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i naxan yi tixi dēen na, na yi a fala a xa, a naxa, tan na ba?” **34** Yesu yi a yabi, a naxa, “I yetēna

maxodinna ni ito ra ba hanma muxune nan a kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan falaxi i xa?” 35 Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi kelixi minen yi?” Koni Yesu mi a yabi. 10 Pilati a ma fa fala Yahudiyen nan n tan na ba? I kon yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n kolon fa fala sənbəna n yii, n ni i bejin hanma n yii. I nanfe ligaxi?” 36 Yesu yi a fala a xa, a naxa, ni i gbangban?” 11 Yesu yi a yabi, a naxa, “Nō yo “Dunujani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa mi i yii n tan fari fo Ala naxan soxi i yii. Nanara, dunujana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na xəmən naxan n soxi i yii na bata findi yulubi nun, n ma walikene yi yengen soma n xa nən tongon na dangu i tan na.” 12 Pilati na mə nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n waxatin naxan yi, a bejin xənla yi a suxu kati! ma mangayaan mi be xan yi.” 37 Nanara, Pilati Koni Yahudiyane yi lu sənxə sənxəe, e naxa, yi a maxədin, a naxa, “Mangana nde nan i tan “Xa i xəməni ito bejin, Romi Manga Gbeen na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a Sesare xəyī mi i tan na. Naxan yo a yete findi falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili dunuya yi na nan ma, a n xa jəndin seren ba. ma.” 13 Pilati to falani ito mə, a Yesu ramini, Naxan yo jəndin xa, ne e tuli matima n xuiin a doxo a kiti sa gbedeni, dənaxan xili “Geme na nən.” 38 Pilati yi a maxədin, a naxa, “Nanse Kirana” dənaxan xili Heburu xuini, “Gabata.” 14 jəndin na?” A to na fala, Pilati yi mini banxini, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla nan yi na xətən a mən yi siga Yahudiyane fema, a sa a fala e xa, bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali neddi! 39 mangan ni i ra, ε hən!” 15 E lu sənxəe, e naxa, Koni ε namunna nan a ra, n muxu keden yiiba ε “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla waxatini. ε e maxədin, a naxa, “Ε wəxi a xən ma, n xa ε wəxi a xən ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali ε xa ba?” 40 E sənxə sənxəe, e yi a yabi, e naxa, kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu “En-en, a tan mi a ra. Nxu wəxi Baraba nan tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.” 16 Na xanbi xən!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19 Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

2 Sofane yi komötin jəali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma. 3 E yi lu fe a fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kene.” E yi a garin. 4 Pilati mən yi mini, a yi a fala Yahudiyen yamaan xa, a naxa, “Ε a mato, n xa a ramini ε ma tandemı, alogo ε xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumel!” 5 Nayi, Yesu yi mini tandemı, mangaya komötin jəali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xəməni ni i ra!” 6 Saraxarali kuntigine nun de kantanne to a to, e sənxə sənxəe, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “Ε tan xa a tongo, ε sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumel!” 7 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasətə a bata a yete findi Alaa Dii Xemen na.” 8 Pilati to na mə, a yi gaxu kati! 9 A mən yi xətə yamana

ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma. Nayi, sofane yi siga Yesu ra. 17 A yeteen yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi dənaxan xili “Xun Xəri Yirena” dənaxan xili Heburu xuini, “Gologota.” 18 E yi sa a gbangban wudin ma mənni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fema, bona a fəxə kedenni, bona fan a fəxə kedenni. Yesu yi lu e tagi. 19 Pilati yi yamarin fi, e səbenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasareti kaana, Yahudiyane Mangana.” 20 Yahudiyen wuyaxi yi na xaran amasətə Yesu yi gbangbanxi wudin ma dənaxan yi, men yi taan dəxon ma nən, na yi səbəxi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Girəki xuiin nin. 21 Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a səbə fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xəmeni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.” 22 Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan səbəxi, n mi fa na kalama sənən.” 23 Sofane to yelin Yesu gbangbanje wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dəxəde naanin sofa keden dəxəde

kedēn. A doma bun biran naxan mi yi dēgexi Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu. **24** nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasōtō a yi Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama gaxuxi Yahudiyane yee ra. Pilati yi tin. Nanara, a yibō, en masensenna ti, a na naxan suxu, a yi fa Yesu binbin tongoden. **39** Nikodemē na yi a sōtō.” Ito ligaxi nēn alogo Kitabuna naxan siga Yesu fema kōeēn na a fōlōni, na fan falan xa kamali, a naxa, “E bata masensenna yi bira Yusufu fōxō ra. Ture xiri jaxumēn kilo ti n ma dugine fe ra, e xa e yitaxun e bode tonge saxan, mirihi latikōnōna nun latikōnōn tagi.” Nayi, sofane yi na liga. **25** Yesu nga yi tixi gbētē basanxin nan yi a yii. **40** E yi Yesu binbin a faxa wudin fema nun, e nun a ngaxakeden kasangen dugi fixen nun ture xiri jaxumēn na jaxalanmana, Mariyama, Kilofasi a jaxanla, amasōtō Yahudiyane namunna nan yi na ra. e nun Mariyama Magadala kaana. **26** Yesu yi **41** Yesu gbangban wudin ma dēnaxan yi, nakō a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi yiren nan yi na dēxōn. Bilinganna nde yi na naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a nun, muxe munma yi maluxun dēnaxan yi. **42** naxa, “Nga, i ya dii xēmen nan ito ra.” **27** A yi a Na xōtōn bode Yahudiyane Matabu Lōxōn nan fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Na waxatin yetēni, na xarandiin yi a nga tongo, Yesu maluxun mēnni.

a siga a ra a konni. **28** Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin ligē, a naxa, “N kōe yinla bata raxara.” A na fala nēn alogo naxan sebēxi Kitabuni na xa kamali. **29** Ige sasena nde yi dōxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina. E yi a lan Yesu dēen ma a gbangban wudin kōe ra. **30** Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.” Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba. **31** Yuman nan yi a ra, na xōtōn bode yi findima lōxō binyen nan na Matabu Lōxōne ye. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kōe ra Matabu Lōxōni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma. **32** Nanara, sofane yi siga, e yi xēmen bona sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dēxōn e nun bona. **33** Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira. **34** Koni sofana nde yi Yesu sōxōn a jēnsenni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafuren. **35** Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nōndin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a nōndin nan falaxi. Nayi, e fan xa dēnkeleya. **36** Na ligaxi nēn alogo Kitabun sebēnlā xa kamali, a naxa, “Hali a xōri kedenna mi yigire.” **37** A sebēxi yire gbētē yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisoxonxi, e e yēen tima nēn na ra.” **38** Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa

20 Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu dēen na, a yi a li, gemen bata ba gaburun dēra. **2** A gimatōn yi siga Simōn Piyeri nun a xarandiin boden fema, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dēdē, nxu mi na kolon!” **3** Piyeri nun xarandiin bona yi mini, siga gaburu dēen na. **4** E firinna birin yi siga e giyē koni xarandiin bona yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburū dēen li. **5** A yi a felen, a yi a yēe masa, a yi kasangenna to gaburun faranna kui koni a mi so na. **6** Na xanbi ra, Simōn Piyeri yi fa, a yi so gaburū faranna ra kedenna, a fan yi kasangenna to saxi na yi. **7** Yesu xunna yi mafilinxī dugin naxan yi, na mafilinxin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dēxōn ma. **8** Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburū dēen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi dēnkeleya. **9** Amasōtō e munma yi a famu naxan sebēxi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nēn sayani. **10** Na xanbi ra, xarandiine yi xētē e konni. **11** Mariyama tan tixin yi lu wuge gaburū dēen na. A wugama, a yi a felen a yēe masadeni gaburun kui. **12** Yesu binbin yi saxi dēnaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to dōxi mēnni. Kedenna dōxi a xun saden binna ra. Bonna dōxi a san saden binna ra. **13** E yi a maxōdin, e naxa, “I wugan nanfera, nga jaxanla?” A yi e yabi, a naxa, “E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dēdē.”

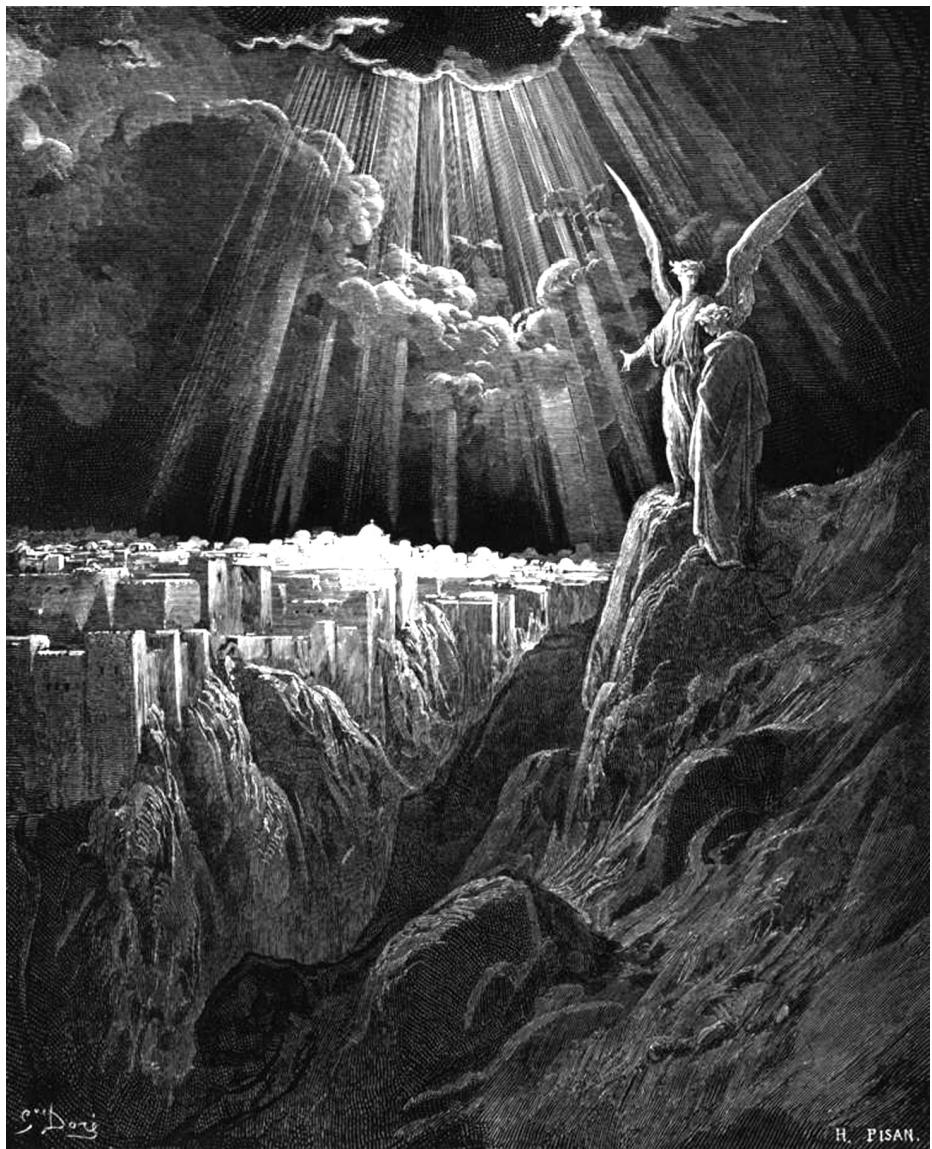
14 A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Marigina, n ma Ala!” **29** Yesu yi a fala a xa, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu naxa, “Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? nan yi a ra. **15** Yesu yi a maxodin, a naxa, “I Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n wugan nanfera, nga jaxanla? I nde fenma?” to, sewan ne xl!” **30** Yesu kabanako fe gbete Naxanla yengi yi a ma, a nakə kantanna nan wuyaxi liga nən a xarandiine yee xori naxan mi yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, “N fafe, xa i sebexi Kitabuni ito kui. **31** Koni itoe sebexi nən tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na alogo ε xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin fala n xa, n xa sa a tongo na.” **16** Yesu yi a nan Yesu ra, Alaa Dii Xemena. ε na denkeleya a fala a xa, a naxa, “Mariyama.” A yi a firifiri, a ma, ε nii rakisin sotoma nən a xinli. falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, “Raboni.”

Na bunna nəen, “Karamoxo.” **17** Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama kankan n ma, amasoto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun ε Fafe fema, n ma Ala nun ε Ala.” **18** Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa. **19** Na xati kedenna jinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “Ε bojen xa xunbeli.” **20** A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jenseenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kat! **21** Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “Ε bojen xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata ε xe na kiini.” **22** A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, “Ε Alaa Nii Sarijanxin sotə. **23** Ε na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun sotoma nən, ε na naxanye gbeeeye ramara, ne gbeene ramarama nən.” **24** Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mon yi xili “Gulunna,” na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi. **25** Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, “N xu bata Marigin to!” Tomasi yi a fala e xa, a naxa, “Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yiin sonla raso a soxondene ra, n yi n yiin naso a jenseenna soxondene na, n mi le a ra mume!” **26** Loxo xun keden danguxina, xarandiine mon yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “Ε bojen xa xunbeli.” **27** Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, “I yiin sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n jenseenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya.” **28** Tomasi yi a yabi, a naxa, “N

21 Na xanbi ra, Yesu mon yi a yete makenen a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dexon ma. A a yete makenen kii naxan yi, na nan ito ra. **2** Simon Piyeri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyeli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xemene nun xarandii firin gbete, ne yi malanxi. **3** Simon Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, “N sigama yexε suxudeni.” E yi a yabi, e naxa, “N xu fan sigama i foxo ra nən.” Nayi, e siga, e sa doxo kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kœen na. **4** Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan de. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra. **5** A yi a fala e xa, a naxa, “Banxulanne, ε bata yexεna nde suxu ba?” E yi a yabi, e naxa, “En-en.” **6** A yi a fala e xa, a naxa, “Ε yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, ε nde suxuma nən na yi.” E to yalaan nagodo mənni, e mi no a bandunjə amasoto yexε wuyaxi bata yi e suxu yalaan na. **7** Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simon Piyeri to na me tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domaan xidi a ra, amasoto a ragenla nan yi a ra. A tugar, a sin igeni. **8** Xarandiin bonne yi bira a foxo ra kunkin kui, e fa yalaan bandunjə, a rafexi yexen na ken! Amasoto, e nun xaren mi yi tagi kuya, fo nongonna ye kemə firin jəxən. **9** E to xaren li, e yi teen to na, yexεne yi ganma denaxan yi e nun buruna. **10** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε baxi yexen naxan suxude, ε fa na nde ra.” **11** Simon Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yexε xungbenere. Kemə tongue suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibo. **12** Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε fa ε dege.” Xarandiine sese mi susu a maxodinjə fa fala,

“Nde i tan na?” Amasotō e yi a kolon, a Marigin nan a sereyaan na. **25** Yesu mōn fe gbēte wuyaxi nan yi a ra. **13** Nanara, Yesu yi a maso, a burun liga nēn. Xa ne birin yi sebē nun, n ma miriyani, tongo, a yi a so e yii. A yexēn fan liga na kiini. a kitabune mi yi xanjē dunujani ito yi.

14 A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makēnēn a xarandiine xa, xabu a keli sayani. **15** E yelin xanbini e dēge, Yesu yi a fala Simōn Piyeri xa, a naxa, “Simōn, Yoni a dii xemēna, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “Ən, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dōxō n ma yexēe diine xən.” **16** Yesu mōn yi a fala a xa a firinden, a naxa, “Simōn, Yoni a dii xemēna, i n xanuxi ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “Ən, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma yexēene xən.” **17** Yesu mon yi a fala a xa a saxanden, a naxa, “Simōn, Yoni a dii xemēna, n nafan i ma ba?” Piyeri böjnēn yi yifu amasotō Yesu bata a maxōdin dōxōna ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dōxō n ma yexēene xən. **18** N xa jōndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yetē maxide nēn, i yi siga dēnaxan na i kēnēn. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nēn muxu gbēte yi i maxidi, a siga i ra yire yi dēnaxan mi rafan i ma.” **19** Yesu yi na falama nēn alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xən. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fōxō ra.” **20** Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fōxō ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi doxi Yesu fēma e dēgedeni, a Yesu maxōdin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?” **21** Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xemeni ito ra?” **22** Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxy a xən ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fōxō ra tun.” **23** Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nēn, a naxa, “Xa n waxy a xən ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?” **24** Na xarandiin nan fēni itoe seren bama. A tan nan mōn itoe sebēxi. En na a kolon fa fala jōndin

Awa, n yi Alaa Taa Sarijnanxin to gode keli ariyanna yi Ala fema, Yerusalen nenena, a yitonxi
alo jaxalandin naxan a yitonxi siga a xemen nalanden. N yi fala xui gbeen me manga
gbedeni, a naxa, "Ala dəxəden bata lu adamadiine tagil! A luma nen e fema,
e findi a yamaan na. Ala yeteen luma nen e fema, a findi e Ala ra.

Revelation 21:2-3

Lankənəmayana

19 Na danguxina, n yi fala xui gbeen me kore naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a naxa, “Tantunna Ala xal! Kisin nun binyen nun sənbəna en ma Ala nan yii! **2** Amasotə a kitine sama jəndin nun tinxinna nin. A bata jaxalan yalunxi gbeen makiti naxan yi dunuja kalama a yalunyaan na. A mən yi a walikene faxa feen saran a ra.” **3** E mən yi a fala, e naxa, “Tantunna Ala xal! Taan gan tutin luma nən te habadan.” (*aīōn g165*) **4** Fori məxəjən nun naaninne nun dalise naaninne yi e xinbi sin, e yi Ala batu, a dəxi a manga gbedəni, e naxa, “Amina! Tantunna Ala xal!” **5** Na xanbi ra, fala xuiin yi keli manga gbedəni naxan a fala, a naxa, “E en ma Ala tantun, ε tan a walikene birin, ε tan naxanye gaxuxi a yee ra, muxudin nun muxu gbeena.” **6** Nba, n yi fala xuiin me, naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a mən yi luxi alo ige walan gbeen xuina, e nun kuye sarin gbeen xuina. A naxa, “Tantunna Ala xal! Amasotə en Marigina, Ala senben birin kanna nan mangayaan nabama! **7** En sewa, en jaxan. En yi binyen fi a ma! Bayo Yexəe Diina jaxalandi tiin waxatin bata a li, a jaxalandin bata a yitən. **8** Dugi fajni sarıjanxin mayilenxin bata so a yii a maxidi seen na.” Dugi fajni findixi yama sarıjanxin tinxinyaan misalaan na. **9** Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Ito sebə: ‘Sewan na kanne xa naxanye xili xi Yexəe Diina jaxalandi tiin sewa bande donni.’” A mən yi a fala n xa, a naxa, “Alaa jəndi falane nan itoe ra.” **10** N yi n xinbi sin a bun ma a batu feen na, koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na ligi! I walike boden nan n tan na e nun i ngaxakedenna naxanye birin na Yesu a fe seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo Yesu a fe sereya falan findixi Alaa Nii Sarıjanxin nabiya falane nan na. **11** Nba, n yi kore xənna to rabixi, n yi soo fixən to. Naxan yi dəxi a fari, na yi xili nən Tinxinna nun Nəndina. A kitin nun yengen nabama tinxinna nin. **12** A yənən yi luxi alo təe degena. Mangaya taxamaseri wuyaxi yi soxi a xun na. Xinla yi sebəxi a ma, muxu yo mi naxan kolon, fo a tan. **13** Domaan naxan yi ragodoxi

a ma, na bata yi sin wunli. A xili nən, “Alaa Falana.” **14** Ariyanna ganle yi biraxi a foxo ra, e yi dəxi soo fixən fari. E maxidixi taa dugi fixə sərjənxini. **15** Silanfan xənən yi minimə a də, a yi siyane nəma naxan na. A tan nan mangaya xədəxən ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. A tan nan manpa bogine bodonma Ala Senben Birin Kanna xələ gbeen manpa ige badeni. **16** Xinla sebəxi a domaan nun a danban ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine Marigina.” **17** Nba, n yi malekan to tixi sogen tagi. Xənla naxanye birin yi kore foyeni, a yi falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “E fa be, ε fa ε malan Alaa donse donna malan gbeena fe ra, **18** alogo ε xa fa mangane suben don e nun sofa kuntigine nun sənbəmane nun soone nun soo ragine e nun muxune birin, xərənə nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.” **19** N yi na sube magaxuxin to, e nun dunuja mangane nun e ganle. E yi malanxi alogo e xa na kanna yənən naxan dəxi soo fixən fari, e nun a garla. **20** E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule nabiin naxan yi kabanako feene ligama a yetagi a muxune mayenden naxanye xən e yi tin sube magaxuxin taxamasenna xa sa e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin nejən yi woli ayi təe darani naxan dege ma dole təen na. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **21** Naxan yi dəxi soo fixən fari, silanfanna naxan yi minimə na də, na yi a dənəxəne faxa, xəline yi lugo e binbine ra.

20 Nba, n yi malekan to gode keli kore, yili jaxin dejinna a yii e nun yələnəxən kuye gbeena. (*Abyssos g12*) **2** A yi ninginangan suxu, saji fonna, Yinnna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han jəe wuli keden. **3** Malekan yi a woli yili jaxin na, a yi na səxən a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han jəe wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fo a mən xa fulun nən han waxatidi. (*Abyssos g12*) **4** N yi manga gbedəne to. Naxanye yi dəxi e yi, kiti sa sənben yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi səgə e də Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiñn ma, n yi ne niine to. E niin mən yi bira e yi e nun Alaa Muxu

Sugandixin yi mangayaan liga han jee wuli dōxōden bata lu adamadiine tagi! A luma nēn keden. **5** Faxa muxun dōnxene niin mi birama e e fema, e findi a yamaan na. Ala yetseen luma yi han jee wuli kedenna yi dēfe. Faya muxune nēn e fema, a findi e Ala ra. **4** A yi e yeegeen kenla sayani, a folon nan na ra. **6** Sowan muxune birin fitan e yee ra yi, sayaan mi fa luma na xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan sōnōn hanma sununa hanma wugana hanma firinden mi senbe sōtōma e tan ma, e findima xōlena. Amasōtō fe fonne bata jan.” **5** Na xanbi nēn Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, naxan yi dōxi manga gbedeni, na yi a fala, ra, e yi mangayaan liga a xōn han jee wuli a naxa, “N bata feen birin findi a nēnen na!” keden. **7** Na jee wuli kedenna na dangu waxatin A mōn yi a fala, a naxa, “Ito sēbē, amasōtō fe naxan yi, Setana raminima nēn kasoon na. **8** ragidixin nun jōndin nan falani itoe ra.” **6** A A minima nēn a siyane birin mayenden bōxōn mōn yi a fala n xa, a naxa, “N tan nan Alifa nun tongon naaninme birin yi alogo a xa e malan Omega ra. Na nan na ra, a folon nun a rajaanna, yengen xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.” Xa min xōnla naxan ma, n siimaya tigi igena E wuya ayi alo fōxō igen meñensinna. **9** E fama nde soma nēn a yii, a sare mi na. **7** Na nan nēn e bōxōn yiren birin li, e sa yama sarijanxin findima nō sōtō muxun keen na. N findima nēn daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni teen yi godo keli kore, a yi e halagi. **10** Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tēe darani naxan dēgema dole teen na, sube magaxuin nun wule nabiin dēnaxan yi. E lujaxankataxi yanyin nun kōen na habadan han habadan. (**aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442**) **11** Nba, n yi manga gbede fixe gbeen to, e nun naxan yi soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina dōxi a yi. Bōxō xōnna nun kore xōnna e gima a fe dōnxē soloferene ra, na nde keden yi fa n yee ra, e mi fa to sōnōn. **12** Na xanbi ra, n yi fema, a naxa, “Fa be, n xa paxalandin yita i ra, faxa muxune to, muxu gbeene nun muxudine, Yexēe Diina jaxanla.” **10** Alaa Nii Sarijanxin yi e tixi manga gbeden yetagi. Kitabune yi rabi, so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari Kitabu gbēte fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalēn nan yi na ra. Faya muxune yi makiti alo a yi ramini, e birin yi makiti e kewanle ma. (**Hadēs g86**) **13** Fōxō igen yi a gbee faxa muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxa muxune ramini, e birin yi makiti e kewanle ma. (**Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442**) **15** Naxan yo xili mi to sebexi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nen tēe darani. (**Limnē Pyr g3041 g4442**)

a Ala ra, a yi findi n ma diin na. **8** Koni nafigine nun dēnkelyatarene nun muxu xōsixine nun faxa tiine nun yanga suxune nun kōramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tēe daraan nan na naxan dēgema dole teen na. Sayaan firinden nan na ra.” (**Limnē Pyr g3041 g4442**) **9** Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina naxan godo keli ariyanna yi Ala fema. **11** Alaa sēbexi kii naxan yi kitabune kui, lan e kewanle norōn yi a ma, a mayilenma alo yasipi gemena ma. **12** Yexēe Diina xera fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun firin tixi na dēene ra. Isirayila bōnsōn fu nun firinne xinle sebexi dēene ma. **13** Sogeteden binni de saxan, kōmenna ma de saxan, yiifanna ma de saxan, sogegododen binni de saxan. **14** Beteren sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yexēe Diina xera fu nun firinne xinle sebexi e ma. **15** Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xemaan na, alogo a xa taan maliga e nun a dēene nun a yinna. **16** Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan. **17** Malekan yi yinna maliga

21 Na xanbi ra, n yi kore xōri nēnen nun bōxō xōri nēnen to. Amasōtō kore xōri singen nun bōxō xōri singen bata yi tunun, fōxō igen mi yi fa na sōnōn. **2** Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to gode keli ariyanna yi Ala fema, Yerusalēn nēnen, a yitōnxi alo jaxalandin naxan a yitōnxi siga a xēmēn nalandeni. **3** N yi fala xui gbee me manga gbedeni, a naxa, “Ala

adamadiine se maliga kiini, nōngonna ye keme han habadan. (aiōn g165) 6 Na xanbi ra, malekan yi tonge naanin e nun naanin. 18 Na yinna yi tixi a fala n xa, a naxa, “Fe ragidixin nun jōndin nan yasipi gemen nan na, taan yi tixi xema fajin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima na. A fixa alo kilasina. 19 Taan nabilinna yinna nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa beten sadene yi rayabuxi gēme fajin sifan birin sa a yita a walikene ra naxan fama ligadeni.” na: yasipi gemen nan yi a beten sade singen 7 Yesu naxa, “N famatōon ni i ra. Sewan na ma, a firindena safiri gemēna, a saxandena kanna xa naxan na nabiya fala sēbexini itoe agati gemēna, a naanindena emerodi gemēna, suxu.” 8 N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e 20 a suulundena onixi gemēna, a sennindena to. Nba, n to e mē, n yi e to, malekan naxan yi karineliya gemēna, a soloferedenā kirisoliti e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo gemēna, a solomasēdedena berili gemēna, a n xa a batu. 9 Koni a yi a fala n xa, a naxa, “I solomanaanindena topasi gemēna, a fudena nama na liga de! I walike boden nan n na, e kirisopirasi gemēna, a fu nun kedendena yasinti nun i ngaxakedenā nabine e nun naxanye birin gemēna, a fu nun firindena ametisi gemēna. 21 A fala sēbexini itoe suxuma. Ala nan batu!” 10 so de fu nun firinne birin yi rafalaxi gēme fajine A yi a fala n xa, a naxa, “I nama nabiya fala nan na. De keden kedenna birin yi rafalaxi sēbexini itoe findi wundo feene ra de. Amasōtō pērili gēme tofajī keden nan na. Taan kira waxatin bata maso. 11 Xa tinxitaren naxan gbeen yi rafalaxi xema fajin nan na, a fixa alo na, na xa lu xōsi fe rabani. Xa naxan tinxin, na na taani, amasōtō Marigina, Ala Sēnbēn Birin xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarijān, na na Kanna nun Yēxē Diin nan findixi Ala Batu lu sarijānni.” 12 Yesu naxa, “N famaan ni i ra. Banxin na. 23 Taan mako mi yi sogen nun kike N fama nēn birin kēwanla saranna ra n yii. 13 degen ma, amasōtō Alaa nōrōn yi a yiyalanma. N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna nēn Yēxē Diin nan a lēnpun na. 24 Dunuja siyane fa fala a singen nun a dōnxēna, a folōn nun sigan tima a degen na nā, dunuja mangane a rajnanna.” 14 “Sewan na kanne xa naxanye fama nēn e binyen na a xōn. 25 Taan dēne mi e domane xama alogo e xa siimayaan wudin ragalin mūmē, amasōtō kōeēn mi soma na yi sōtō, e so taan so dēne ra. 15 Koni fe xōsīxi mūmē! 26 Siyane birin fama nēn e binyene nun rabane nun kēramuxune nun yalundene nun e xunnayerenne ra a xōn. 27 Koni se sarijantare faxa tiine nun sūxure batune nun wule falan yo mi soe na taani, hanma fe xōsīxi rabana nafan naxanye birin ma, ne luma nēn taan fari hanma wule falana, koni fō naxanye xili sēbexi ma.” 16 “N tan Yesu bata n ma malekan xē sēma alogo a xa sa sereyani ito ba denkelya yamane xa. Dawuda bōnsōnna nan n na, keli a denbayani. Tagalan sareñnan n tan na, naxan tema xōtōnni.” 17 Awa, Alaa Nii Sarjanxin nun jaxalandin yi a fala, e naxa, “Fa be!” Naxan yo na a mē, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!” Xa min xōnla naxan ma, na xa fa. Xa naxan wama siimaya igen xōn, na xa a rasuxu, a mi sarama. 18 N muxune nan maxadima naxanye birin nabiya fala sēbexini itoe mēma, xa naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama nēn na kanna fari naxanye sēbexi kitabuni ito kui. 19 Xa naxan yo nde ba nabiya fala sēbexini itoe ra, Ala na kanna gbee bama nēn siimaya wudin nun taa sarijanxina fe yi, naxanye fe falaxi

22 Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na.

A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yēxē Diina manga gbedēni. 2 Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan foxō firinne ra, naxan yi bogima sanja ma fu nun firin jēēn bun ma. A yi bogima nēn kike yo kike. Siyane rakēndēya seen nan yi a dēne ra. 3 Danga mi fa na sōnōn. Ala nun Yēxē Diina manga gbedēn luma nēn na taani. A walikene yi a batu. 4 E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra. 5 Kōeēn mi fa soe mūmē, e mako mi fa luma lēnpu degen ma hanma sogena, amasōtō Marigina, Ala nan e luma kēnenni. E luma nēn mangayani habadan

kitabuni ito kui. **20** Naxan feni itoe seren bama,
na naxa, “Nəndin na a ra, n famaan ni i ra.”
Amina! Marigi Yesu fa! **21** Marigi Yesu xa hinan
ε birin na.

66 Verses

Jalonke at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Dunuja Fələna 9:8 Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine, 9:9 a naxa, "N yeteeñ bata layirin tongo ε xa e nun ε mamanderne, 9:10 e nun niimaseen naxan birin yi ε fema kunkin kui: xəline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi. 9:11 N bata layirin tongo ε xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən." 9:12 Ala yi a fala, a naxa, "N bata layirin tongo ε nun ε mamanderne xa e nun niimaseen birin xa. 9:13 N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

Xərəyana 14:13 Musa yi yamaan yabi, a naxa, "Ε nama gaxu. Ε ε raxara, ε yi a to Alatala ε xunbama kii naxan yi to. Amasotə ε Misiran kaan naxanye toma to, ε mi fa ne toma sənən! 14:14 Alatala yəngən soma nən ε xa, ε ε raxara tun!"

Saraxaraline 20:26 "Nayi, ε findima n ma yama sarıjanxin na nən, amasotə n tan Alatala sarıjan. N bata ε sugandi siyane tagi, alogo ε xa findi n gbeen na."

Yatene 6:24 Alatala xa i baraka, a i kantan! 6:25 Alatala nərən xa godo i ma, a kininkinin i ma! 6:26 Alatala xa a yengi dəxə i xən, a bəjnə xunbenla fi i ma!

Sariyane 18:18 N nabiin naminima nən e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nən, a yi na yəba e xa, n na a yamarin naxan na. 18:19 Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yeteeñ na kanna makitima nən.

Yosuwe 1:7 I wəkile, i senbe so han! I yengi dəxə sariyani ito birin xən ma. N ma walikeən Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma kəmənnə ma alogo i xa nənən sətə i na siga dədə. 1:8 Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i de. I yengi dəxə a xən ma kəən nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin səbəxi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sənəya, i nənən sətə. 1:9 I nama jinan n ma yamarin xən: I wəkile, i senbe so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dədə, Alatala i ya Ala luma i xən nən."

Kitisane 2:7 Yamaan wali nən Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xənne to Isirayila bənsənne muxune xa.

Ruti 1:16 Koni Ruti yi Nowəmi yabi, a naxa, "I nama a fala a n xa xətə i fəxə ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I dəxə yire yo yi, n fan dəxən na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra. 1:17 I na faxa yire yo yi, n fan

faxan mənnə nin, n maluxun mənni. Xa sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a tərən naxan jaxu dangu tərən birin na, na xa n li.”

Samuyeli Singena 16:7 Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi feene yatəma adamadiine naxanye yətəxi. Adamadiine a yətagin nan matoma, koni Alatala muxun bəjən nan matoma.”

Samuyeli Firindena 7:22 “Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbətə mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a mə kii naxan yi ye yo ye.

Mangane Singena 2:3 I yi Alatala, i ya Alaa tənne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a səbəxi Musaa sariya kədin kui kii naxan yi, alogo i xa nəən sətə i ya feene birin yi e nun i nəma dədə,

Mangane Firindena 22:19 I to falani itoe mexi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi paxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yətagi. Bayo i bata i ya dugine yiba i ma, i yi wuga n yətagi, n fan bata a mə. Alatalaa falan ni i ra.

Taruxune Singena 29:17 “N ma Ala, n na a kolon a i muxune bəjən yi feene kolon, tinxinyaan mən nafan i ma. N bata saraxani ito jənige i xa n bəjən tinxinxini. N mən bata a to səwani i ya yamaan fan be alogo e xa jənige ma saraxane ba i xa.

Taruxune Firindena 7:14 Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan yi, n ma yamaana, xa ne e yətə magodo, xa e n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e fe paxine yi, nayi n nan n tuli matima nən e ra kore xənna ma, n yi e yulubine xafari, n yi yamanan nakəndəya.

Esirasi 7:10 Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bəjəni, a yi Isirayila yamaan xaran tənne nun sariyane ma.

Neyemi 6:3 Koni, n yi e yabi, n naxa, “Wanla n yii han! N mi nəə sigə. Nanfera wanla xa rati be, n siga ε fəma?”

Esita 4:14 Xa i dundu i dəen ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbətə sətən nən e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxərima nən. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana batən na ləxəni ito xan ma fe ra?”

Yuba 19:25 N na a kolon a n xunbamana a nii ra. Dənxeñ na, a kelima nən, a ti bəxə xənna ma.

Yaburina 23:1 Dawudaa bətina. Alatala n masuxuma alo xuruse rabana a xuruseene kantanma kii naxan yi. Nanara, n mi dəsə sese ra. 23:2 A matabuden fi n ma səxə jingi fajin dənaxan yi. A yi səgə n na ige xunbenla dəxən ma. 23:3 A bata n nii yifan n ma. A n xalima kira tinxinxin xən ma nən a xinla fe ra. 23:4 Hali n so sayaan tlinna dimin xərə ra, n mi gaxuə sese yəe ra amasətə i tan Ala n xən ma. I ya gbəngbetenna n nakantanma i ya dunganna n gbəngbənma. 23:5 I bata donseen nafala n xa n yaxune yəe xəri, i yi n masuxu alo xəjən binyena, i turen sa n xunni. I bata n ma igelengenna rafe han a bəxənjəs a ma. 23:6 Yati, i ya fanna nun i ya hinanna birama n foxə ra nən n siin sogen birin yi. N luma nən Alatalaa banxin kui han n siin soge dənxeñna.

Sandane 3:5 I yigin sa Alatala yi i bəjən ma feu! I nama la i ya xaxilimayaan na. 3:6 I xa Ala kolon i ya feene birin yi, a tan yi i ya kirane matinxin.

Karamoxona 3:10 N bata a to Ala bata adamadiine ti paxankata wanla naxan na. 3:11 Ala bata seen birin da alogo e xa lan e waxatin ma. A mən yi a ragidi habadan feene xa lu adəmadiine bəjəni. Anu, e mi nəə Ala kəwanle yəe toe keli e foloden ma han e rapanna.

Marafanna Falane 2:4 A bata n xali sumun yireni. A xanuntenyaan luxi nən n xa alo taxamasenna.

Esayi 9:6 Amasoto diina nde bata bari en xa, dii xemēn bata soto en xa. Mangayaan luma nən a tan xa. A xili bama nən a, “Kabanako Kawandi Tiina, Ala Senbemana, Habadan Fafe, Bojne Xunbeli Mangana.” 9:7 A mangayaan nun bojne xunbenla sigama gboe ayi nən dan mi naxan na. A doxoma nən Dawuda mangaya gbedeni a yamanan xun na. A yi a senbe so, a yi a masuxu kiti kendən nun tinxinni, keli to ma han habadan. Alatala Senben Birin Kanna na ligama a xanuntenya gbeen nin.

Yeremi 1:4 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, 1:5 “Benun i nga xa fudikan i ra, n yi i kolon. Benun a xa i bari, n bata yi i sugandi, n bata yi i findi nabiin na siyane xa.” 1:6 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina, Alatala! N mi fatan falan tiye, bayo banxulan jören nan n na.” 1:7 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama a fala, ‘Banxulan jören nan n na’ bayo i sigama nən muxune birin ma, n na i rasigama naxanye ma, n na naxan yo fala i xa, i yi na fala. 1:8 I nama gaxu e yee ra, amasoto, n na i foxo ra, n ni i xunbama nən.” Alatalaa falan nan na ra. 1:9 Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n deen ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “N bata n ma falan sa i de. 1:10 N bata i doxə siyane nun mangane xun na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi, i e raxori, i mon yi e ti, i yi e xon bitin.”

Mawuga Xuine 3:21 Koni miriyani ito nan fa n bojne nalo gbo han! 3:22 Alatalaa hinanna mi jianma, a kininkininna mi a danna liye. 3:23 Ala mon xetema e ma xotən yo xotən. I ya lannayaan gbo han!

Esekiyeli 36:26 N bojne nenen fima nən ε ma, n yi nii nenen sa ε yi. N bojne xodexen bama nən ε yi alo gemena, n yi bojne fajin sa ε yi. 36:27 N na n ma Nii Sarijhanxin sama nən ε yi, n yi a liga, ε yi bira n ma tønne foxo ra, ε n ma sariyane suxu, ε yi e liga.

Daniyeli 3:16 Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! N xu mi waxy n xu yete makata fe yi i yetagi. 3:17 Xa na rabə, nxə Ala, nxu walima naxan xa, na noe nxu ratange. A nxu ratangama sulun xajen ma nən e nun i yiin ma. 3:18 Hali a mi na lige, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xemaa batue i naxan nafalaxi.”

Hose 6:6 Amasoto hinanna rafan n ma dangu saraxan na. Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.

Yoweli 2:28 “Na xanbi ra, n na n ma Nii Sarijhanxin nagodoma nən adamadiin birin ma. ε dii xemene nun ε dii temene nabiya falane tima nən. ε xeme fonne yi xiye sa. ε banxulanne yi fe toon ti alo xiye. 2:29 Na loxone yi, n na n ma Nii Sarijhanxin nagodoma nən hali konyi xemene nun konyi gilene xun ma. 2:30 N kabanako feene yitama nən kore xonna ma e nun boxo xonna ma, wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima nən. 2:31 Sogeni dimima nən, kiken yi gbeeli alo wunla, benun Alatalaa loxə binye gbeen xa a li. 2:32 Nba, naxan yo na Alatala maxandi a xinla ra, na kisima nən. Nayi, yamaan muxu donxena ndee luma nən e nii ra Ala na naxanye xili, ne nan xunbama Siyon geayaan fari e nun Yerusalen yi alo Alatala a fala kii naxan yi.”

Amosi 5:24 N wama naxan xon, sariya kendən xa gbo ε tagi alo igen naxan baani. ε tinxinyaan xa lu alo xuden naxan mi xɔrima.

Abadi 1:15 Amasoto Alatalaa loxən bata maso, a siyane birin makitima loxən naxan yi. Nayi, ε suxuma nən alo ε bonne suxu kii naxan yi. ε fe jaxin naxanye liga, ne xetema nən ε ma.

Yunusa 2:6 N bata yi godo igeni han geyane bun. Boxon bata yi raxutu n ma han habadan. Koni i tan Alatala, n ma Ala, i bata n kendən ba faxan de.” 2:7 “N niin ba waxatini, n yi n miri i tan Alatala ma, n ma maxandi xuin yi sa i li i ya banxi sarijanxini. 2:8 Naxanye suxurene batuma fuyan ne e makuyama hinanna nan na. 2:9 N tan saraxane bama i xa nən, n yi barikan bira i xa betini. N de xuin naxanye tongoxi, n yi ne liga. Alatala, i tan nan kisin kanna ra.”

Mike 6:8 Adamadina, a bata a yita i ra naxan fan, Alatala naxan maxodinma i ra: Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xən yete magodon.

Nahun 1:2 Alatala a yamaan namarama xoxolonna nin. A gbeen joxoma nen. Alatalaa xolən gbo, a gbeen joxoma nən. A yengefane saranna fima nən, a fitinaxin yi a gbeen joxə a yaxune ma. 1:3 Alatala mi xolən xulen, a senben gbo! Alatala mi yulubi kanna yatema tinxinden na mume! Alatala dangu funfun findixi wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na. Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna bun.

Xabakuki 3:17 Hali xədə binle mi fa fugama, manpa binle mi fa bogima, oliwi bogine yi kala, hali donse yo mi fa kelima xəene ma, hali yexxeene mi fa kulani, ningene fan yi jan ε sansanne yi, 3:18 koni n tan sewama nən Alatala yi, n tan naxanma nən Alaa fe ra, n nakisimana. 3:19 Marigina Alatala nan n senben na. A bata n sanne lu alo xənla sanne a yi geyane xuntagine findi n ma siga tiden na. Na sebəxi beti baane kuntigin nan xa. A xa ba maxase luti kanne ra.

Sofoni 3:17 Alatala, ε Ala ε xən, naxan ε rakisma a senbe gbeeni. A sewama nən ε fe ra han! A i madendənma nən a xanuntenyani, a sonxə sewani ε fe ra.

Xage 1:4 “Ε lan ε lu ε banxi tofafine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?” 1:5 Iki, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Ε miri ε sigati kiin ma. 1:6 Ε bata sansi gbegbe si, koni ε ndedi nan sotəxi. Ε degema, koni ε mi lugoma. Ε minma, koni ε mi wasama. Dugina ε ma, koni xunbenla mən ε ma. Ε bata ε wanla saranna sətə, ε yi a sa bənbəli səxənixin kui.” 1:7 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Ε miri ε sigati kiin ma.”

Sakari 12:10 Nayi, n hinanna nun maxandin niin nagodoma nən Dawuda yixetene ma e nun Yerusalen muxune. E yi e yee rafindi n ma, e naxan yisəxənxi. E sunuma nən a fe ra alo dii keden peena. E a wugama nən səxəleni, alo dii singena.

Malaki 4:2 Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nən kənənni ε xa alo sogen na te, a kənənni yi ε rakisi, ε xərəyama nən, ε yi tugan sewani alo jinge dii lugoxine.” 4:3 Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Nayi, ε muxu naxine yibodonma nən, e lu alo xubena ε sanna bun, na loxoni, n ləxən naxan yitənma.”

Matiyu 28:18 Yesu yi a maso e ra, a naxa, “Senben birin bata fi n ma kore xənna nun boxə xənna fari. 28:19 Nayi, ε siga, ε sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, ε yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xəmən nun a Nii Sarijanxin xinli, 28:20 n na ε yamarixi naxanye birin ma, ε yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nən ε xən ma waxatin birin han dumuya rajanni.” (aiōn g165)

Maraka 1:14 E yelin xanbini Yoni se kasoon na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa, 1:15 a naxa, “Waxatin bata a li, Alaa Mangayaan bata maso. Ε ε xun xanbi so ε hakene yi, ε denkəleya n ma falan Xibaru Fajin ma.” 1:16 Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dəxən ma waxatin naxan yi, a yexə suxun muxu firin to, Simon nun a ngaxakedenna Andire. E yi yexə suxu nin yalaan na darani. 1:17 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε bira n foxo ra. N xa ε findi muxu fenne ra Ala xa alo ε yexən suxuma kii naxan yi.” 1:18 E yi e yalane bira mafuren! E bira a foxya ra.

Luka 4:18 "Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali yiigelitöne ma. A bata n nasiga, a n xa xərəya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi danxutöne yeen nabi. Naxanye nəon bun ma, n ne xərəya.

Yoni 3:16 Amasotə Ala bata dunuja xanu han a bata a Dii Xəmə keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fə a habadan nii rakisin sətə. (aiōnios g166) 3:17 Bayo Ala mi a Dii Xəmən nafaxi dunuja yi alogo a xa dunuja muxune yalagi, koni alogo dunuja muxune xa kisi a xən ma."

Kəwanle 1:7 Yesu yi a fala xərane xa, a naxa, "N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a sənben bun, a mi lan ε xa ne ligi waxatine kolon. 1:8 Koni Alaa Nii Sarıjanxin na godi ε ma waxatin naxan yi, ε sənben sətəma nən, ε yi findi n serene ra Yerusalən taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han bəxən danne ra."

Romi Kaane 11:32 Ala bata muxun birin findi kasorasane ra e fala suxutareyaan xən alogo a xa kininkinin e birin ma. (eleēsē g1653) 11:33 Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde nəe Alaa fe ragidixine famunjə? Nde nəe a feene famunjə? 11:34 A sebəxi Kitabuni, a naxa, "Nde Marigina miriyane kolon? Nde nəe finde a kawandi muxun na?" 11:35 Nde nəe Ala dole, alogo a mən xa a raxətə a ma?" 11:36 Amasotə feen birin kelixi a tan yi a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina! (aiōn g165)

Kərenti Singena 6:9 ε mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi keən sətəma Alaa Mangayani? ε nama ε yetə mayenden. Yangi suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xəmən naxanye kafuma e bode ma, 6:10 hanma mujadene hanma milantenne hanma dələ minne, hanma nafigine, hanma kansun tiine, ne sese mi keən sətəma Alaa Mangayani. 6:11 ε tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarıjanxin barakani.

Kərenti Firindena 5:17 Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixin, na kanna bata findi dali nənən na. A kejəna fonne bata dangi, a nənəne bata fa! 5:18 Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tənxi a Muxu Sugandixin xən, a yi wanla so en yi a en fan xa a tan nun bonne tagini tən. 5:19 Bayo, Ala a yetəen nun dunuja muxune tagini tənma a Muxu Sugandixin nan xən, a mi fa e sənna yatəma. A mən bata na tagi tən ferən xibarun taxu nxu ra. 5:20 Nayi, Alaa Muxu Sugandixinə xərane nan en na. Ala yetəen nan muxune rawəkilema en ma falan xən. En naxa, "Nxu bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε a lu ε nun Ala tagin xa yitən." 5:21 Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

Galati Kaane 1:6 N bata kabə ε ma amasotə ε bata ε xun xanbi so Ala yi mafuren naxan ε xilixi a Muxu Sugandixinə hinanna xən. ε yi xibarū gətə suxu. 1:7 Koni Xibaru Fajin gətə yo mi na yi mumə! Muxune nan tun ε tərəma, e wəxi Alaa Muxu Sugandixinə fe Xibaru Fajin maxətə feni.

Efesi Kaane 2:1 ε tan fan, ε faxaxin nan yi a ra ε hakəne nun ε yulubine fe ra, 2:2 ε yi sigan tima naxanye yi nun ε yi dunuja muxune fəxə ra waxatin naxan yi, e nun bəxən nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii jaxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki. (aiōn g165) 2:3 A fələni nun, en fan birin yi en ma dunuja yi gidin ligama nən alo ne, en yi biraxi en fati bəndən sagoon nan fəxə ra, en yi en fati bəndən nun en yugo jaxine natane liga. Nayi, fata en kejənaan na, Alaa xələn nan yi ragidixi en ma alo bodene. 2:4 Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanunteya tilinxin na. 2:5 En tan naxanye yi faxaxi en hakəne fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. ε kisixi Alaa hinanna nan xən ma. 2:6 Ala bata en tan nun Yesu

rakeli en bode xən ma sayani, en yi dəxəden sətə Yesu Alaa Muxu Sugandixin fəma ariyanna yi, 2:7 alogo a xa a hinan tilinxi fisamantenna mayita waxati famatne yi a fanna xən a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. (aiōn g165) 2:8 Amasətə ε kisixi Alaa hinanna nan xən dənkeleyaan barakani. Na mi fataxi ε tan xan na, Alaa kiseen na a ra. 2:9 ε katan tənən xa mi a ra, nayı muxu yo mi nəe a yetə matəxε. 2:10 Ala wali xənna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali fajnine raba, Ala bata yi naxanye yitən en yee ra, alogo en xa sigan ti ne xən ma.

Filipi Kaane 3:7 Koni n yi seen naxanye yatəma tənən na, iki n bata ne yate bənən na Alaa Muxu Sugandixin fe ra. 3:8 Koni n feene birin yatəxi bənən nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasətə n bata bənə feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yate fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin sətə, 3:9 n yi lu a tan xa. N mi n yetə findima tinxin muxun na n ma sariya suxun xən, koni fo dənkeleyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinximityan na a ra naxan kelixi Ala ma a sətə dənkeleyaan barakani.

Kələsi Kaane 1:15 Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye. 1:16 Amasətə Ala bata seen birin da a tan barakani kore xənna nun bəxən ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, no kanne, e nun sənbə kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa. 1:17 A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xən. 1:18 A tan nan dənkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yəəratiin na feen birin yi. 1:19 Amasətə a bata rafan Ala ma a xa a kəja kamalixin birin lu Yesu yi. 1:20 A mən bata tin, a xa e nun seen birin tagini tən naxan bəxən nun kore xənna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a faxa wudin ma alogo a xa bəyən xunbenla fi en ma.

Tesaloniki Singena 4:1 Dənəxən na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. ε bata a kolon nxu xən ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, ε yi Ala kənen, ε yetəen na ligama koni ε mən xa yanfan na kui. 4:2 Bayo ε a kolon nxu yamarın naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli. 4:3 Ala sagoon ni i ra, ε xa sarıjan, ε fata yanga suxun ma. 4:4 ε keden kedenna birin xa ε yetə fati bənden suxu kiin kolon sarıjanna nun xunna kenli. 4:5 ε nama kunfa fe yalunxine xən alo denkəleyatarene, naxanye mi Ala kolon.

Tesaloniki Firindena 3:6 Ngaxakedenne, nxu ε yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, ε makuya ε ngaxakedenne birin na naxanye bata e yetə lu salayani, e mi sigan tima xaranne xən ε naxanye sətəxi nxu yii. 3:7 ε yetəna a kolon a lan ε xa nxu raliga kii naxan yi. Amasətə nxu mi yi salayaan xan yi ε konni. 3:8 Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tən nən tərən nun xadanna ma, nxu wali kəeən nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma. 3:9 Na mi na ra fa fala nxu mi nəe na sətə ε yii, koni alogo ε xa misaala tongo nxu ma. 3:10 Amasətə, nxu yi ε fəma waxatin naxan yi, nxu ε yamari nən fa fala naxan yo mi tinje wale, na nama a dege.

Timətə Singena 2:1 N na ε mafanma fe singen naxan ma, ε Ala mafan, ε yi a maxandi, ε Ala maxandi muxune xa, ε barikan bira a xa muxun birin ma fe ra, 2:2 mangane nun yəəratine birin, alogo en ma dununa yi gidin xa findi bəyən xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni. 2:3 Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yee ra yi, en nakisimana, 2:4 naxan waxi a xən ma muxune birin xa kisi, e yi jəndin kolon. 2:5 Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yitən keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina,

Timətə Firindena 2:8 I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xən ma naxan kelixi Dawuda bənsənni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajnini, 2:9 n tərəma

naxan ma fe ra han n xidi alo fe jaxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mume. **2:10** Nanara, n dijaksi tɔrɔne birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin sotɔ naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixin, e yi lu habadan binyeni. (aiōnios g166)

Tito **2:11** Ala bata a hinanna makənen muxun birin xa kisin sotɔma naxan xɔn. **2:12** Na en xaramma nən, a en xa xetə Ala kolontareyaan fɔxɔ ra e nun dunuja rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunujani ito yi, (aiōn g165) **2:13** en nema herin mame en yengi naxan ma, en ma Ala senbe kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixina binyen makenenma lɔxɔn naxan yi. **2:14** A bata a yete fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijnanxin sotɔ a yete xa, naxanye sɔbɛ soxi wali fajine rabaan ma.

Filemon **1:3** En Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔjne xunbenla fi ε ma. **1:4** Filemon, n nema n ma Ala maxande waxati yo yi, n barikan birama a xa nən i ya fe ra, **1:5** amasotɔ n bata a me i denkəleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mɔn a yama sarijanxin birin xanuxi. **1:6** N na Ala maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkəleyaan na, na xa a liga i fe fajin birin kolon ki fajni, en naxanye sotɔxi Alaa Muxu Sugandixin barakani. **1:7** Ngaxakedenna, i ya xanuntenyaan bata sewa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Heburune **1:1** Waxati danguxini, Ala falan ti nən en benbane xa nabine xon sanja ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi. **1:2** Koni a falan tixi en tan xa waxati rajanni ito nin a Dii Xemən xɔn. A bata daala birin sa a Dii Xemən sagoni alo a keəna. A dunuja daxi a tan nan baraka yi. (aiōn g165) **1:3** Alaa Dii Xemən findixi a binyen nərən nan na. Ala maligan yetəen nan a ra. A dunuja yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dɔxɔ Ala Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.

Yaki **1:16** Ngaxakeden xanuntenne, ε nama ε yetε mayenden. **1:17** Kise fajin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xənna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xənna yanban seene daxi. A mi maxetəma alo nininna! **1:18** A bata a ragidi a en xa balo a jəndi falan xon ma alogo en xa findi a dali fisamantenne ra.

Piyeri Singena **3:18** Bayo Alaa Muxu Sugandixin faxa nən en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa ε ra Ala ma. A faxa nən fati bəndeni, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a niin naxetə a yi.

Piyeri Firindena **1:3** Ala senben naxan Yesu yi, na bata ferən birin fi en ma alogo en xa en ma dunuja yi gidin naba Ala kolonni naxan en xilixi a binyen nun a fanni. **1:4** Na ma, a bata en tuli sa feene ra, naxanye xunnayerenna nun e gboyaan dangu a birin na, alogo ε xa ε yetε sotɔ xəsi feene ra kunfan naxanye tima muxune ma dunujani ito yi, ε fan yi Ala keənaan soto.

Yoni Singena **2:1** N ma diine, n ni ito sebəma ε ma nən alogo ε nama yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Ala solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena. **2:2** Amasotɔ Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuja muxune birin.

Yoni Firindena **1:7** Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuja yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nən fati bənden kiini. Muxu mayendenne nun Alaa Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra.

Yoni Saxandena **1:4** Naxan findixi n ma sewa gbeen na, n to a me fa fala a n ma diine sigan tima jəndin nin.

Yudi 1:3 Ngaxakedenne, a xənla yi n ma nun ki fapi n xa ito səbə ε ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nen fo n xa a səbə nen lan ε sənbə so feen ma dənkəlcyaan xun mayengcdeni Ala bata naxan fi a yama sarijnanxin ma sanja ma keden han habadan. 1:4 Amasətə muxuna ndee bata so ε ye wundoni naxanye yalagi feen bata yi səbə nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e mə Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

Lankənəmayana 3:19 N na n xanuntenne sənna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i səbə so, i yi i xun xanbi so i hakəne yi. 3:20 I tuli mati, n tixi dəen na, n na a makənkonma, naxan na n xuiin mə, a yi na rabi, n soma nen na kanna konni, nxu yi nxu dege nxu bode xən. 3:21 Naxan na nəən sətə, n tinma nen na yi dəxə n fəma n ma mangaya gbedəni alo n tan fan nəən tixi kii naxan yi, n dəxə n Fafe Ala fəma a mangaya gbedəni.” 3:22 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijnanxin naxan falama dənkələya yamane xa, a xa na mə.”

Reader's Guide

Jalonke at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Jalonke at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

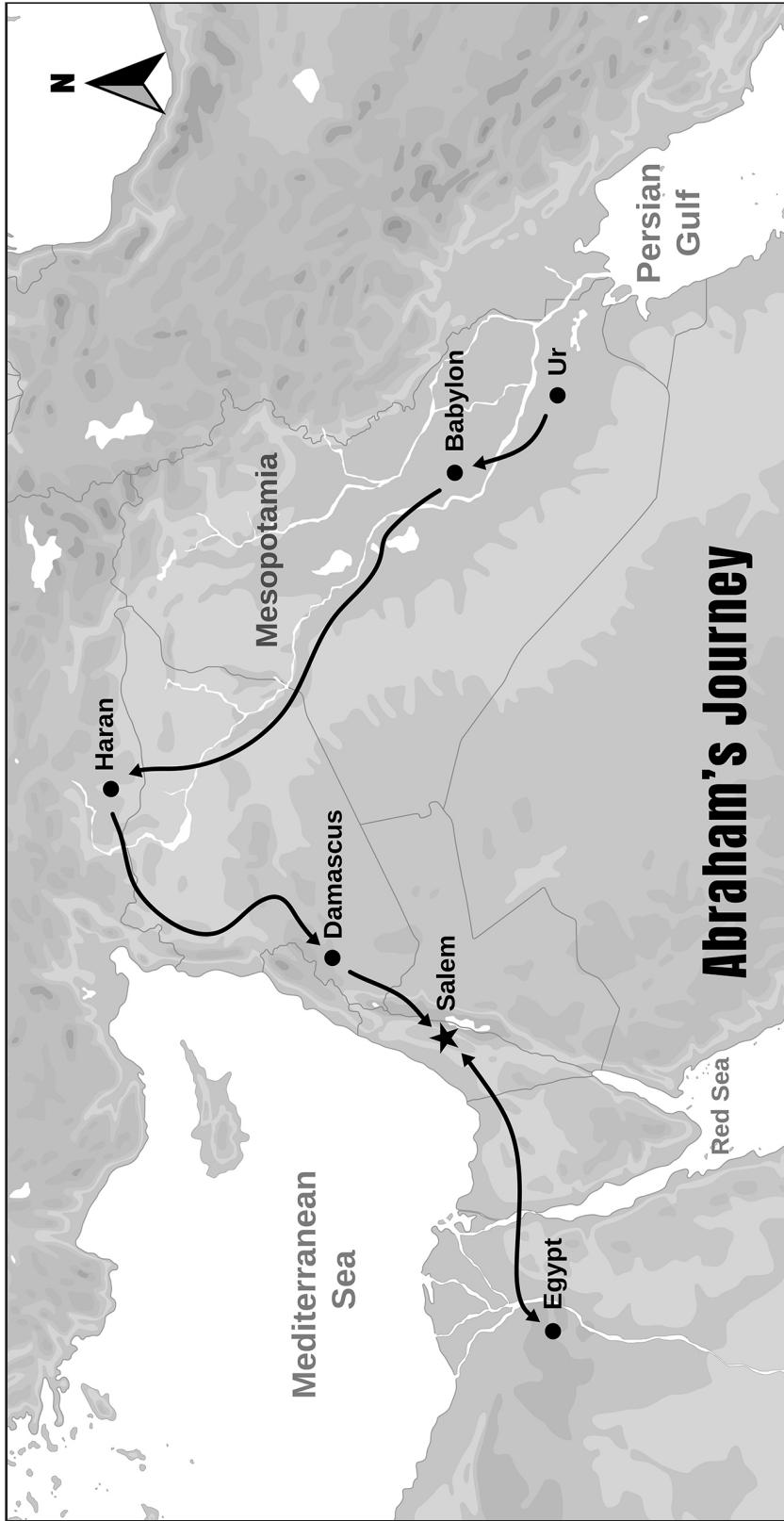
Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

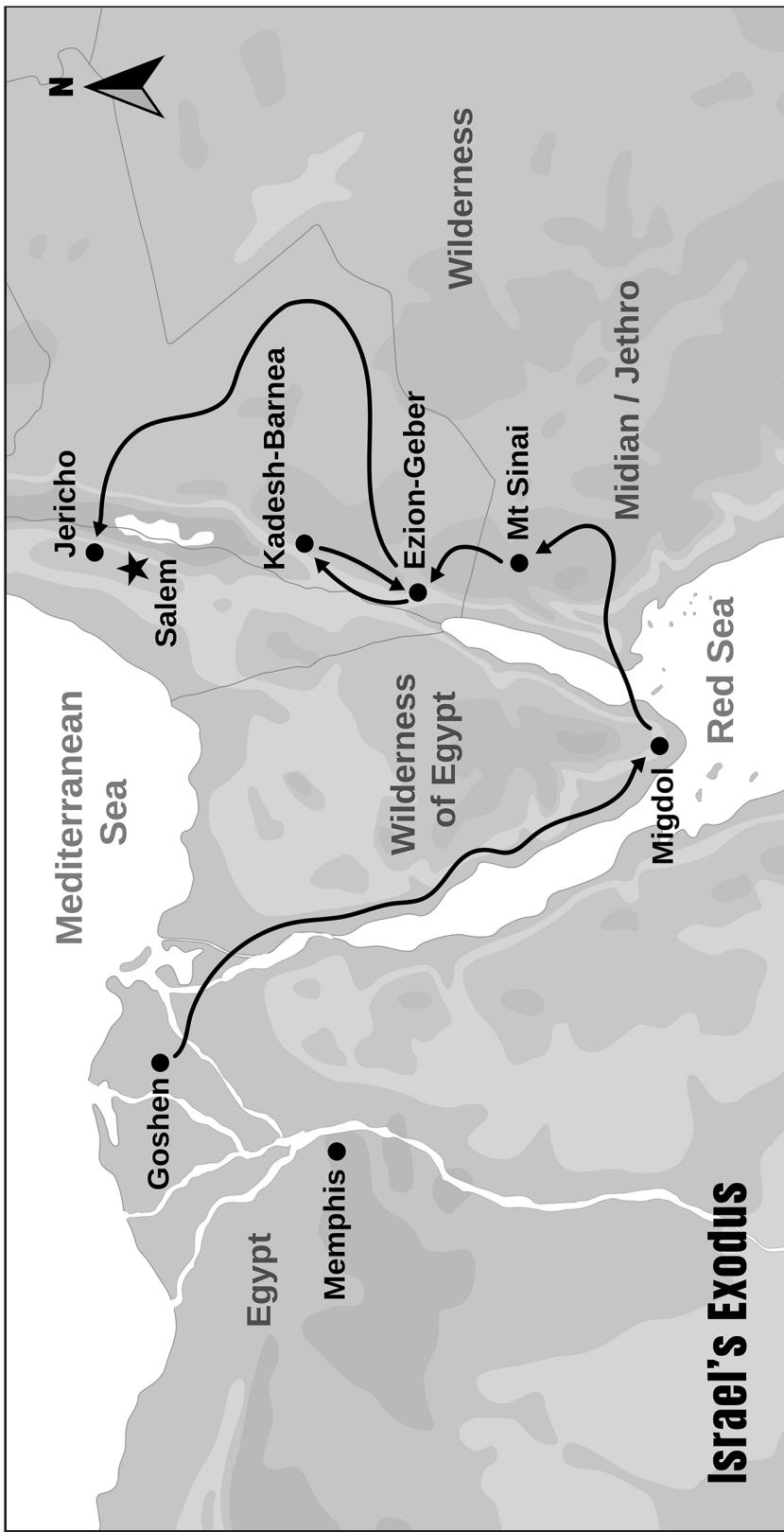
Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Abraham's Journey

Denkelyaan xən, Ala to Iburahimna xili, a yi afalan suxu, a sığa na yamanani, a yi naxan setoma a keen na, hali a to mi yi a kolon a sığan denaxan yi. - Hebrews 11:8

Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filistitine yamanan kira yisoxin xan, bayo Ala a fala ner, a naxa,
“E na yengen to, e noe e miriyane maxete nen, e xete Misiran yi.” - Exodus 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

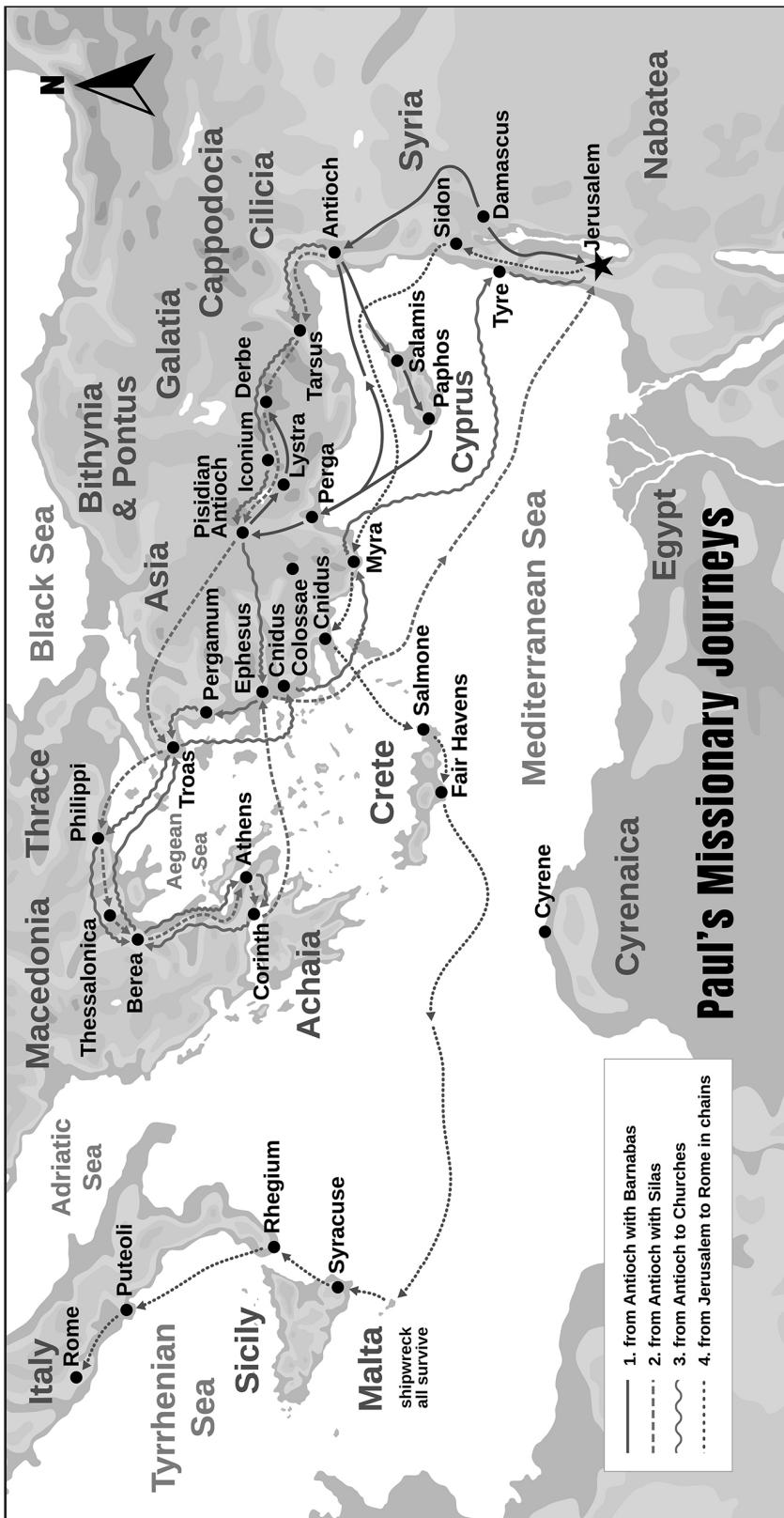
Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Amasato hali n tan Muxuna Dii Xemena, n mi faxi fa fala muxexa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi niin fi muxu wuyexi xunbaan na. - Mark 10:45

Paul's Missionary Journeys

N tan Pöli, Alaa Marzu Sugandixina Yesu a walkena, Ala batta naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi nyeba alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito sebe e ma.

- Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Jalonke at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Nayi, ε sigma, ε sa siyane birin findi n ma xarantine ra, ε yi e rafu igeni n Fafe Ala num a Dii Xemən nun a Nii Sarıjanxin xinli. - Matthew 28:19

